

ચોથો ચોપડીનો

“ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભા. ૪
 ૧૯૨૨ ૩/૫
 ૧૯૧૦ No. ૧૫

મત ૦-૧-૦

શસ્ત્રેજ બુદ્ધિ.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

“મુખ્યગણિત શિક્ષક” વગેરેના કર્તા. આદ્યપોર-સુરત

બુકસેલર લલ્લુભાઈ નારણદાસ લીમડાચોક—સુરત.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૯૭૩૮

મુદ્રા: ૮૫૫ મ: ૨૨૮

ગુજરાત વિદ્યાપી. ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૭૩૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ડિઝેશન નિ. ૧૫૩-૪

વિષય મે ૩૫૪ : ૮૪૪ : ૦૭ - ૧૪૨૮

“ડિક્ટેશન શિક્ષક” માટે અભિપ્રાય.

રા. સા. ગણપતરામ અનુપરામ ત્રવાડી.
રાજકોટ મેલ ટ્રેનિંગ કોલેજના માજી

પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.

તા. ૨૮-૬-૧૯૧૭ના પત્રમાં લખે છે કે:--

“સલામ-તમારા તરફથી અવલોકનાથે “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભાગ ૧. ૨. નામનાં બે નાનાં પણ ઉપયોગી પુસ્તકો મળ્યાં તે જોતાં જણાય છે કે તમારો આ શ્રમ બાળકો, શિક્ષકો અને કેટલોક દરજ્જે લેખકોને પણ અત્યંત ઉપયોગી થઈ પડશે. આ પુસ્તકોનો ઉપયોગ કરવાથી બાળકોને ઘણી ઓછી મહેનતે જોડણીનું સાદું અને ચોકસાઈ જ્ઞાન થશે. તમોએ વાચનમાળામાંથી ઘણા-ખરા મુશ્કેલીવાળા શબ્દો તારવ્યા છે, અને તેને વિવિધ રીતે ગોઠવી શિખનાર શિખવનાર ઉભયને સરળતા કરી આપી છે.

વળી સારા કાગળ, મોટા ટાઈપ અને શબ્દોના છુટાપણાને લીધે એ પુસ્તકો આંખને આકર્ષક થાય તેવાં છે.

એકંદરે મારા ધારવા પ્રમાણે તમારાં પુસ્તકો શ્રુતલેખનના શિક્ષણમાં મદદગાર થઈ પડશે, તેથી કેળવણીની દ્રષ્ટિએ જોતાં તેને ટેકસ્ટ બુક્સ તરીકે સ્વીકારી શકાય તેવાં છે એજ.”

મહેરબાન કાઢિઆવાડના એજ ટ દ્ધ ગવર્નર સાહેબ
બહાદુરે હુકમ નં. ૪૧૭૧ તા. ૨૬-૭-૧૫થી

 સુરત જિલ્લાનો

ભૂગોળ શિક્ષક. ત્રણ આના.

એજસિની સર્વ સ્કુલોમાં લાયબ્રેરી માટે મંજૂર કર્યો છે.

ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા વિષે

શ્રીયુત ભાઈચંદ પુંજદાસ શાહ.

મહીકાંઠા એજન્સિની ભૂગોળ વગેરેના કતા.

પોતાના તા. ૧૫-૭-૧૫ના પત્રમાં લખે છે કે:-

“ત્રીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતની ભૂગોળ
શીખવા તથા શીખવવા માટે શિષ્ય શિક્ષક બંનેને આ
પુસ્તક સાધનરૂપ છે, અને તે બંનેને ઉપયોગી છે શિક્ષ-
કની નોંધ કાઢવાની મહેનત બચે છે, અને વિદ્યાર્થીને શિક્ષ-
કની મદદ વિના ભૂગોળનું જ્ઞાન મળી શકે તેમ છે. એક-
દરે આપનો પ્રયાસ જનસમુદાયને ઘણો આદરણીય અને
ઉપયોગી થઈ પડવાનો છે.” કિંમત ત્રણ આના.

જી. પી. દલાલ. મોરબી. વી. સ્કુ. સુપરિન્ટેન્ડન્ટ.

જાવક નંબર ૪૧. તા. ૧૯-૧૨-૧૪ના પત્રમાં લખે છે કે:-

“ તમારા તરફથી “ મુખગણિત શિક્ષક ” નામનાં ધોરણવાર પુસ્તકો મળ્યાં તેનું સાધનંત અવલોકન કરતાં મને બહુ આનંદ થયો છે.

પ્રાથમિક સ્કુલોના નવા સુધરેલા અભ્યાસક્રમ પ્રમાણે મુખગણિત વિષયનું શિક્ષણ સરલતાથી આપવાના ઉચ્ચ હેતુને લક્ષમાં રાખીનેજ આ પુસ્તકો લખ્યાં છે. એમ પ્રદર્શિત થાય છે, તેનો ઉપયોગ કરવાથી વિદ્યાર્થીઓની સમજ-શક્તિ તેમજ સ્મરણશક્તિ સારી રીતે કેળવાશે તેની સાથે અંગગણિતના વિશાળ વિષયમાં પણ તેમને બહુ મદદ-રૂપ થઈ પડશે એમ હું માનું છું ને આશા રાખું છું કે સારા શિક્ષકો આવાં પુસ્તકોને પ્રમાણ ગણી ઉદાર ઉત્તેજન આપશે.”

—: સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાના :—

“ ભૂગોળ શિક્ષક ” વિષે.

રા. બા. કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી ખી. એ.

પ્રે. રા. દ્રે. કોલેજના માનિ પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.

પોતાના તા. ૨૨-૬-૧૫ના પત્રમાં લખે છે કે:--

“તમોએ મોકલેલું “સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક” નામનું પુસ્તક જોઈ ગયો છું. સુરત શહેરની ભૂગોળ શીખવવામાં શિક્ષકોને તે ઉપયોગી થઈ પડશે.” કિંમત ત્રણ આના.

મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા માટે અભિપ્રાય.

રા. રા. છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

શાહપોર-મુરત.

સલામ દીગર-“ આપની બનાવેલી “ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા” મેં પહેલેથી છેવટ સુધી વાંચી. અહીંની સ્કૂલમાં ધોરણ ચોથામાં ભૂગોળની પરીક્ષા હંમેશાં લખાણથી થાય છે, માટે અહીંના શિક્ષકોને ભૂગોળના પુસ્તક ઉપરથી પ્રશ્નોત્તર લખાવવા પડતા તે મહેનત આપના પુસ્તકથી ઘણી ઓછી થઈ છે. પ્રશ્નો પણ આપે નવા ધોરણમાં મંજૂર થયા પ્રમાણે ભૂગોળમાંથી ચૂંટી ઉત્તમ પ્રકારે ગોઠવ્યા છે, જેથી વિદ્યાર્થીઓને એકવાર વાંચી જવાથી સહજ યાદ રહી જાય છે, તે મારા બાતિ અનુભવથી જાણવામાં આવ્યું છે. આવા પ્રશ્નોત્તરમાં બાળકને પણ રસ પડે છે, અને શિક્ષકની મહેનત વૃથા જતી નથી. આવું ઉત્તમ પુસ્તક બહાર પાડવા માટે આપને ધન્યવાદ આપું છું, અને આપના પ્રયાસને સારું ઉત્તેજન મળે એમ હૃદયથી છું.” એજ.

લિં

તા. ૬-૧૨-૧૯૧૬

માંગરોળ (કાઠિઆવાડ)

ભગવાનજી દેવજી પંડ્યા,

તાલુકા સ્કૂલ માસ્તર.

ચોથી ચોપડીના

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧-દુનિયામાંનાં. સંગીત. ઇંગ્લાંડનું. અંગ્રેજી. રાજકુળ. પુરાતન. વડીલ. જોઈ. ગાદી બિરાજે. પિતા. સાતમા. એડવર્ડના. ભાગ્યશાળી. ચરિત્ર. શહેનશાહ. સ્વર્ગવાસ. ઇસ્વી સન. તારીખે. જ્યેષ્ઠ. પ્રિન્સ એવ વેલ્સ. ઇલ્કાબ. બંધુ. આલ્બર્ટ. ચિકટરનું. શિક્ષણ. શિક્ષકને. ઉત્સાહથી. માયાળુ. દયાળુ. વિવેકી. નિખાલસ. હસમુખા. સાદાઇથી. લશ્કરી. નૌકાશાસ્ત્રનું. યોજના. પરસ્પર. અત્યંત. સ્નેહને. ઈર્ષ્ય. “બ્રિટાનિઆ”. સામાન્ય. તાલીમાં સગવડ. હળીમળીને. કેળવણી. ઇનાદાથી. પ્રવાસમાં. પ્રદક્ષિણા. દરમિયાન. ફ્રેંચ. ભાષા. ગણિત. પદવીને. લાયકની. ઠરાવ. માહિતી. પ્રવીણ. નિર્ણય. ત્રીનિય નૌકાસૈન્યની. પાઠશાળામાં. પરીક્ષાઓ. કુમે કુમે. ઉંચા અધિકારી. જન્યુઆરિ, મંદવાડ, બાંધો.

૬] બાળપોથી તથા પહેલીને કિ. ચિ. દરેકના બે આના.

જેખમદારી. સંબંધ. હંમેશને. યુવરાજપદે. આનંદી.
સ્વભાવને. પ્રીતિ. શાહજાદી. વિકટોરિયા. મેરી.
લગ્ન. નવેંબર. હિંદુસ્તાન. પધાર્યા. પ્રજાએ. ઉત્તમ.
આદરસત્કાર. ગાળ્યો. શરૂઆતથીજ. તળીયત. કથ-
ડવા. સુધરવા. ફટ્ટી. દબદબાથી. રાજ્યાભિષેકની.
ક્રિયા. ઉજવવામાં. પાયતખત. દિલ્હીમાં. ધામધુમથી.
પ્રસંગે. રાજ્યભક્તિ. હંમેશાં. કલ્યાણ. વફાદાર.
આબાદી, ભોગવે. પ્રાર્થના.

પાઠ ૨—રજપુતસ્તાનનો. વિજયસીંગને.

નાગોરના. મરાઠાઓએ. ઘેરો ઘાલ્યો. લડત. મહીના.
વિકાનેરના. શરણે. આશ્રય. દિવાલ. ઇસરીસીંગને
મદદ. કપટથી. મુલાકાત. શરણાગતનું. જવાનસીંગ.
શૂરો. સ્વામિભક્તિ. અછરોલનો. જયપુરનો. વિશ્વાસુ.
ગુપ્ત. ઝપાઝપી. સોગન. ભેટયા. કુશળતાના.
ઝખ્ખાની. ચાળ. બેઠેલો. પ્રસંગ. ચેત્યો. ખંજર.
ક્ષેમકુશળ. ભેંકી. ઘોડેસવાર. મ્યાનમાં. નમ્રતાથી.
મુજરો. વિશ્વાસઘાતી. ઉઢાહરણ. નીમકહલાલ. જીત.
નાન્યુક. કાળ. માંદગીમાં. સપડાયા. ઇશ્વરે. નિર્માણ.

ખીલ ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” અઢી આના. [૭

પાઠ ૩—ઉદારપણું. સિસોદીઆઓ. સૂર્યવંશી.
પ્રખ્યાત. મેવાડમાં. સંવત. ઇસ્વી. અવતર્યો. રિવાજ.
માઠું. ધાસ્તી. પક્ષપાતથી. ધકકો. ટટો. યુક્તિ.
પાચમાલ. સોસવું. હૃદય. ઝળઝળીઆં. ધાસ્તી.
નિરાંત. ભૂમિમાં. ક્ષણે. જન્મભૂમિ. ખીજમતદારે.
ઝરામાંથી. હોઠ. ધુંટડો. તરસ્યા. શૂરવીર. આદર-
સત્કાર. નીમણુક. સિંધુ. કામગીરી. વીત્યા. કીર્તિ.
ઝળહળે.

પાઠ ૪—વનવાસ. તૈયારી. સંઘાતે. કાંટાકાંકરા.
કંદમૂળ. ઉપવાસ ટાઢતડકો. વિકરાળ. રાક્ષસોનો.
વેઠાય. અહીંજ. નિશ્ચય. ઇચ્છા. કૌશલ્યા. ઊડી.
ચૌદ. કૈકેયી. પૂણ. ખોળે. આશીષ. વિન્નેગ.
આશીર્વાદથી. કૃપા. રક્ષા. સાસુલ. મુઝાવું. વસમાં.
આગ્રહ. લક્ષમણુલ. ગુરુની. અવસ્થા. વિનંતી.
ચક્ષણ. ઝૂરીઝૂરીને. સુમિત્રા. આજ્ઞા. સોંપણ. હૈયું.
વનવેશ. મૂર્છા. વસિષ્ઠ. ઋષિએ. તિરસ્કાર. અધર્મ.
બુદ્ધિ. વિદાય. બેશુદ્ધ. ત્યાગ.

પાઠ ૫—દાકતર. દુકાળીઆ. મણી. દુખળા,

૮] ત્રીજી ચોપડીનો “ડિક્શન શિક્ષક” ગ્રંથ આના.

સિવાય. પેટપુર. સુકાઈ. એંજિન. કુદરતી. બળ-
તણ. ધરી. નિરંતર. ધસાઈ. ઊંઘતા. એછાંવત્તાં.
તોળી. આસરે. તોલ. વસ્તે. શક્તિ. માંસ. બટાટા.
મિઠાશવાળી. માખણ. કઠોળ. ઇંડાં.ગોસ. સિંધવ.
દુરસ્ત. પાચનરસ. લીંબુ. શ્રેષ્ઠ. ઉત્પન્ન. પુષ્ટિ.
ફાયદાકારક.

પાઠ ૬—મજુરણ. નિસાસા. બકવાટ. કાપણી.
મસાલો. અગરીઆ. ગોઠવી. બકવાટ. કાપણી.
ગુંછળીઓ. વણકર. નિર્માણ. ભૂલ. સમાધાન. દીલમાં.

પાઠ ૭—વીણીશું. વિપત. વણતોલે. ભુંડું.
વઢવું. આખરું. દુખીઓ. ભાળે. ફરિયાદી. સહ-
ગુણનાં, ચિંતા. ચટપટી. ચટપટી.

પાઠ ૮—અવલોકનની. વાણીઓ. પૂછ્યું. ઊંટ.
ફૂટેલી. ખોડું. લાઘ્યું. લાઘ્યા. મીઆંસાહેબ. હીંડો.
ડહાપણ. જવાહીર. ઝાડો. તપાસ. ચોર્યું. જુડું. સાક્ષી
બહુગર. સજ. નાઠેલું. પાંદડાં. કાણું. પગલાંમાંનું.
લંગડું. અનુમાન. બમણતી. ઢોળાય. શાખાશી.
ધ્યાનમાં, બેઊંના. હોશિયાર. ચિત્ત.

પાઠ ૯—ભલામણપત્ર. ઉમેદવાર. શેઠીઆને.

વર્તમાનપત્રમાં. પચીસ. પસંદગી. લાયકી. લૂછીને.
ગાદી. વ્યવસ્થા. સ્વચ્છતા. વૃદ્ધ. ડોસો. દીસી.
આવ્યું. દયાળુ. સ્થિતિને. સહ્યતા. મુકાવી. ઈંચકીને.
શાંત. વાતચીત. સ્વચ્છ. ચોકખાં. ગૃહસ્થાઈનાં.
લક્ષણ. અક્ષર. ગભરાટ. લખાણ. મરોડદાર. સાહીમાં.
છાંટો. વચ્ચોવચ. રેતદાની. સાવધ ચિટ્ઠીઓ. તોલ.
કીમતી. સદ્ગુણ.

પાઠ ૧૦—પ્રમાણિકપણાનો. બદલો. સંકટ.

ધરણુંગાંઠું. વેચીસાટીને. વિદ્યાભ્યાસ. સાધન. નત્ર-
તાથી. જિંદગી. પર્યંત. ભૂકીશું, ભાષણ. ગુમાસ્તો.
અદેખાઈ વિરુદ્ધ. ચાડીઓ. કસોટી. રૂપીઆ. પરચુ-
રણ. ભાવતાત્ર. ચોકસી. રવાદારગી. ખૂશ. કીમતી.
કંઠી. હળદર. ફિટાડીએ. બોધ. વિશ્વાસવાતનું.
વળ્યું. સંતાન. મિલકતનો. ઠરાવો.

પાઠ ૧૧—દરવેગ. હુટારો. તાણ. સારવાર.

હિસાસો. રહેણાણવાળો. નામીયો. હુટારો. બદમાસ.

સંખ્યાબંધ લૂટફાટ, સંગ્રહ. પવિત્ર. બુદ્ધિ. કૃત્ય.
દુરાચરણને. ધર્મિષ્ઠપણાની. પથર. ઉપાડીને. ડગલું.
અશક્યજ. મુશ્કેલ. લૂટ. મૂક. દોલત. વર્તણુક.

પાઠ ૧૨-અજ્ઞાની. માંદું. ભૂત. ઝોડઝપટથી.
વૈશ્વખ. લગનસરા. કોળીઆ. રાઈમીડું. ચપટીચપટી.
સાત. વાસ. કડક. કાંસાના. ધગધગતા. ઉંઘો. છાણ.
પાણીથી. ચોંટી. ઓસડવેસડ. મંદવાડ. મટયો.
કુદ્દીનો. પ્રયોગ. ચીસ. સોડે છે. ધુમાડાથી. કુંડીમાં.
દૂધપાક. અથાણાં. સ્પર્શ. જીકિતથી. ભિનાશવાળી.

પાઠ ૧૩-થડમૂળથી. મૂક. સળો. અદાવત.
હીંગ. ભુવાને. ઉતાર. માદળીઆમાં. ગુગળ. ધૂપ.
રતનજેતનાં. ભોપાળું. ફાંદામાં. ભૂતડાકણની. આણ-
સમજી. ધૂણવા. ડાકણ. ચાળા. મસાણકાંઠે. ભડકો.
ફોસફરસ. ઠુંઠું. ધડકે છે. નળીઉં. ખસ્યું. ભસ્યું.
શોરખકોર. વિખ્યાત. વશીકરણ. શુકન. અપશુકન.

પાઠ ૧૪-જવાળામુખી. સ્વપ્ન. શોધ. ભુરં.
તાગ. વાવાઝોડું. તૂટી. મીચીને. ચિરાઈ ગયું. બળી-
મુઆ. અતિવૃદ્ધિ. હિમ. ધરતીકંપ. લક્ષ. વાયુ.

ત્રીજી ચોપડીનો “ડિકટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના. [૧૧

નિરંતર. વનસ્પતિ. અદ્ભુત. ચમત્કારી. આશ્ચર્ય.
દિંગ. અનંત. સ્વપ્નવશ. સ્વપ્નું. અનુભવ.
સમાંસંબંધી. નિરાધાર. ભયભીત.

પાઠ ૧૬-સત્તા. વિસાતમાં. ઇંદ્રિયો. પ્રહાંડ.
સમર્થ. સર્વશક્તિમાન. સર્વવ્યાપી. સર્વજ્ઞ.
નિયમને. ઘડેલા. હેતુને. પ્રાણી. ભૂખતરસ. ઋતુઓનું.
ન્યાયી. આરોગ્ય. કુટુંબને. સોસલું. પૂર્ણ. કાયદા.
તોડવનું. પ્રાર્થના.

પાઠ ૧૬-ધ્રુવજ્ઞતા. નારદ. ઋષિ. વિભાસો.
નરપતિ. સૂણો. પૃથ્વીપતિ. હેડે. શ્વાસ. ઉદર.
ભક્તિરૂપ. વેશ. સંધીર. નયણો. અતિ. વહે. રહે.
સંચર્યો. મૂઢમતિ. મંદમતિ. સાધ. નિશ્વાસ. ગૂઢ.
વિકરાળ. રવિકિરણ. સહેશે. સંચર્યું. દુખડું. અજ-
સુત. ભૂપત. જનમીઓ. નિરાદિન. એકોતેર.
તારણહાર.

પાઠ ૧૭-આયત્નાંડ. ખડકનહેડ. વિલ્લપિતની.
લશ્કરી. પૈરાંછોકરાં એકંદરે. કિનારે. સપાટીથી.
ઢંકાએલા. અથડાઈ. ગાખડું. કપ્તાને. અવકાશ.

૧૨] બાળપોથીનો “લેક્ટેશન શિક્ષક” છે આના.

ગભરાટ. ગડબડાટ. પડખમ. તુતક. ફૂંટ. બડબડાટ.
ઉઠાવ્યો. સિપાઇઓએ. સાહસ. પુરુષોના. ત્રીસ.
ચાળીસ. ડોલ. ભાગ્યાં. જળચર. હિંમત. યાદ-
ગીરીમાં. વિકટોરિયાના. કીર્તિસ્તંભ.

પાઠ ૧૮-માણેકનાથ. અમદાવાદ. રાજધાની.
મિસ્તરી. સાધુ. વસ્તી. અહીંથી. શરૂ કર્યું.
અજયબ. ઝપાટાબંધ. ચણતર. સાદડી. ગૂંથતો.
હીકમત. બેઠકે. ઇલમ બેશક. આજીજી. વાટે.
નિર્ભય. સ્થાનક. નદીકિનારે.

પાઠ ૧૯-ડગાઇનું. પ્રમાણિક. નામું ઠામું.
કંટાળો. વ્યાજવટાવનો. દિસાબ. સત્તર. પંચાં.
પંચાણું. છૂટના. સત્તાણું હુચ્ચોઇથી. ખિન્ન થયું.
સદ્બુદ્ધિ. તત્કાળ. શિક્ષા. માલીક. બનીઆ. કીધર.
મિજાજ. ચાણુક. તોળ. માઆં સાબ. જસકુ.
સીંગડે. પાગળ. સાબ.

પાઠ ૨૦-જ્યાનંદ. ફરિયાદો. ઘંટ. વંકાઇ.
હરિભાઇ. શેડના. અણબનાવ. સીસાપેન. નકશો.
મરકરી. વ્યાજનો. નિંદા. કસુર. શરમ. અટકાવ્યો.
હાંસી. કદાપિ. કજીઓ. ઠંકાસ. દુર્ગુણ.

પાઠ ૨૧—પન્નાની. વિક્રમાશ્રીત. છંદમાં. વ્ય-
વસ્થા. પટાવતોએ. ઠાર મારી. ઉદેસીંગ. ધાવની.
બાળકુંવર. ખૂન. રણવાસમાં. રક્ષણ. ઠરાવ. કંડીઓ.
સુવાડી. પાંતરાં. હજમને. પથારીમાં. સૂતા. નિર્દો-
ષનો. દયાજનક. હૃદય. વર્ણન. ખેદ. કલ્યાંતનો.
રાજભક્ત. કઠણ. હૈયું. ચિતોડ. કોસને. ધાકથી.
આસરો. કોમળમેરમાં શ્રાવક. સાર્થક. સર્વસ્વ.
સુપરત. ચર્યાય. પરિણામ. અડચણો. હદ.

પાઠ ૨૨—દક્ષિણ. દરીઆકાંઠા. પોર્ટુગલ.
સોળમા. સુકાનીની. ગફલતને. અથડાયું. નિશ્ચે.
ધરાદાથી. કપ્તાને. ઓગણીસ. ચિટ્ટીઓ. ચોથી.
પોષણનો. શિર. એકલદોકલ. છોકરાંછેયાં. ચિંતા.
કોડ. હડસેલી. બંધુધર્મ. કિનારે. સહીસલામત.

પાઠ ૨૩—હરિશ્ચંદ્ર. ચિત્રશાળા. વિદ્યાર્થીઓ.
પ્રાણુજીવન. ત્રિભુવન. રસ્તમજી. શ્રેષ્ઠ. ઉત્તમ.
કીર્તિને. કલંક. ચીતરાવી. દિન પર દિન. ખંતથી.
બળિએલ. વડાધ. જન્માષ્ટમીના. ચોંટાડેલી. નિશ્ચય.
કલ્પ્યો. ટાપુ. સાંખી. કુંડું. છાંટયું. ઢાંકેલું. રૂખરૂ.

૧૪] બાળયોથી તથા પહેલીનેા ડિ. થિ. દરેકના થે આના.

ઉઘાડાં. પીછી. બેદરકારીને. ઉત્તેજન. વીસ. અભિપ્રાય. દિંગજ. નિરાશ. વીલે. મોઢે. આખર.

પાઠ ૨૪—સુવાક્યથી. સ્નેહ. સદૈવ. કલેશ. વિશ્વ. કીર્તિ. સૂઘ. ઉચારનું. બુરાઈ. અમૂલ્યનું. મૂલ. થૂકયું. વિભાસશો. હાણી. છેદ. કોઠી. કાણી. વદો. વણસે.

પાઠ ૨૫—સંન્યાસી. વ્યાધ. પ્રવાસે. સંધ્યા-કાળ. વ્યાધવ્યર્મ. સૂતેલો. ઉડાડયો. ધમકાવીને. મૂર્ખ. સમજણ. હમણા. ગરબડાટ. સ્વામીજી. ઉત્તર. અત્રે. સ્થિર. તકાવત. આસન.

પાઠ ૨૬—નગરચર્યા. ચર્યા. વેશ. મહોદ્ધાને. અચ્છે હો. પૂછનેવાલા. કોન. ડાહીઓ. પાદરી. ભાષણ. પુરાણી. ભટજી. પુલાયા. શ્રોતાનાં. આંસુધારા. ભાવિક. આંસુ. દેસાઈને. દિલ્હી. દસ્તાવેજ. જપત. બંદેનવાળ. તાંબાપતરા. પ્રસન્ન. વતન.

પાઠ ૨૭—ઘટ. ઘડીયાં. ટાળ્યાં. રઘુનાથનાં. જડીયાં. દમયંતી. વસ્ત્રે. અન્ન. દ્રૌપદી. નિદ્રા. મંદોદરી. દસ. મસ્તક. હુટાણી. હરિશ્ચંદ્ર. સતવાદીઓ.

ખીન ધારણનો. “મુખપ્રણિત શિક્ષક” કે આના. [૧૫

તારાલ્યની. વિપત્તિ, અર્થજ, અંતરજમી. ભાવટ.
ભૂધરે. નરસૈને. સ્વામી.

પાઠ ૨૮-લોભીઆના. જિંદગી. કુટુંબનું.
ભટકતો. રકઝક. નાજિયેર. આધે. વાણીઆની.
ફીકર. મૂલ. બંદર. અથડાતો. કુટાતો. પડપુછ.
મફત. ટંભાધ.

પાઠ ૨૯-લટકયા સોદામર. જળવીને. હેઠે.
પાંચસે. તાલ. ઝિલાતો. ગરાસીઓ. કરગરીને.
સામટા. અતિશય. લક્ષણ. મૂળ સરિતાનું. સિંધુમાં.
પૂર્ણ. તૃપ્તિ. દસતાણી. જગદીશે. કરુણા. છતું.

પાઠ ૩૦-ચિતોડ અરવલીની તળેટીમાં.
લગ્નમાં. સાધનો. હલદીઘાટની. તજવીજ. છુપે છુપે.
દુશ્મનોની. તૂટી. પડતો. ખૂટતાં. ધાસ્તીમાં. ટળ-
વળતાં. વીટળાઈને. પીરસેલો. બસુસ. સ્થિતિનું.
ખ્યાન. ઠાઠ. હૈયું. ગ્રંથકાર. ફક્ત. ખાનદાનની. તંગી.
જન્મભૂમિ. છૂટશે. નિભાવ. ઉશ્કેરાઈને. સાથી.
શુભાવેલા. અકળાતો. ઝુપડીમાં. સોગન. સ્વતંત્ર
સંતોષ. દેશદાઝને.

૧૬] બીજી ચોપડીનો “(ડક્ટેશન શિક્ષક” અઢી આના.

પાઠ ૩૧—નિયમસર. ઉંમરના. ભાયડા. બાચ-
ડીઓ દુનિયામાં. પોષાણનો. ચઢતીનો. આધાર.
ગોઠવણ. ઘોટાળો. પ્રયત્ન. ખલેલ. મુદતમાં. ગેર-
હાજર. આળસ. ચતુરાઈ. મુશ્કેલીઓ. અણગમતી.
નિયમિતપણે. મુકરર. કસરત. કેશીશ. માઢી. ઉઘો-
ગમાં. ઇતરાજી. અમૂલ્ય. વર્તવાની. અગત્ય. ઘડિ-
આળો. સસ્તાં. અસુરા. નડતર. શરમ.

પાઠ ૩૨—એડવર્ડ. એલેક્ઝાંડ્રા. આલ્બર્ટ.
માજી. વિક્ટોરિઆના. સ્વર્ગવાસ. દરીઆના.
સંતાન. હયાત. મિન્સ. વિચારવંત. અજ્ઞાન. અભિ-
માની. શિક્ષકોના. વિદ્યાભ્યાસ. પંડે. તરુણ. સભ્ય-
તાથી. વર્તતાં. દાઝ. બુદ્ધિ. હોશિયાર. નીવડ્યા.
વિષયો. લક્ષ. હોશિયારી. પરીક્ષા સલાહશાંતિથી.
ઉત્પન્ન. વિશેષે. હોંસથી. ઉત્તેજન. શિકાર. વીતી.
મયા. સુસ્તી. મોજમઝામાં. માહીતી. નૌકાશાસ્ત્ર.
દરિઆઈ. રક્ષક. સંપ્રદાયનો. અટકાવ. છૂટ. ફટ્ટી
માંદગીથી. અતિશય. દીલગીરી. આત્માની. શાંતિ
પ્રાર્થના. ઇતિહાસમાં. પ્રસિદ્ધ.

પાઠ ૩૩—અલ્યા. ખટક. ડીંગણો. વાર. દોષ. શેખી. ફળીઆમાં. વીસરી. મળક. વિષે. પૂછીશું. આતુર. ખોડ. પધાર્યા. શિષ્યોએ. ખુરસી. પ્રશ્ન. હુલાને. કાયર. મુખાંધ. હાંસી. ખાડો. આંધળો. અવ-યવો. ચલણ. ખોડખાંપણ. કૃતિ. રચના. કોશીશ.

પાઠ ૩૪—દિલ્હી. ખીરખલં. મૂળ. શિવદાસ. શુસ્તામાં. ગભરાટ. વિનંતી. વિદાય. જહાંપનાહ. વીત્યા. ખડકી. પિત્તળની. ધાતુની. મધ્યમ. દર. જળવાળાના. વાસ્તે. ખુદ. બંદેનવાજ. બેઅદબી. સડ. લાગુ. તત્કાળ. રદ. શાખાશી.

પાઠ ૩૫—વસ્તી. પારસી. કાનડી. દક્ષિણી. કાઠિઆવાડી. સિંધી. શીઆ. સુન્ની. પહેરવેશ. રીત-રિવાજથી. અનુસરતા. બ્રાહ્મણ. ક્ષત્રિય. વૈશ્ય. શૂદ્ર. દાદી. જુલફા. દકખણના. ધોતીઆં. ચોરણા. કંમરે. ભેટ. ફેંટા. વીટવાનો. ઇજર. ટોપી. વર્ણના. ધાધરા. ઓઢણું. ઓઢેછે. પડદે. પુરુષો. સુરવાલ. સ્ત્રીપુરુષો. કસ્તી. સાડી. કેસ. રિવાજ. હાથેવાળે. વિધવા. પુન-ર્લભ. માંસ. વાણીઆ. છૂટ. ખાધ. કૂટવાનો. રાખને.

૧૮] પહેલા ધોરણને। “મુખગણિત શિક્ષક” હોઠ આનો.

દખમામાં. ગાઉએ. રોટલી. સિંધી. ખાંડું. ભક્કર.

પાઠ ૩૬—વિશ્વામિત્ર. વસિષ્ઠ. રાજર્ષિ. અયો-
ધ્યાના. કુળગુરુ. ક્ષત્રિય. કાન્યકુબ્જ. સૈન્ય. મૃગયા.
ઋષિનો. આશ્રમ. દર્શન. ઝુપડીથી. આશ્ચર્ય. નંદિની.
કામધેનુ. માગણી. ખળાત્કારે. હથિયારબંધ. અગણિત.
ઝંખવાઇ. વિસાતમાં. પદવી. રાજપાટ. હિમાલય.
પર્વત. સ્વર્ગને. ડોલાવશે. ઇંદ્રને. ચિંતા. ભૂલથાપ.
બ્રહ્મર્ષિની. સાંખી. કહેવણવવા. ધાર્યું. છુપાઇને.
અરંધતી. પ્રકાશ. નિર્મળ. મોઢામાંથી. મટી. શ્રમ.
સિદ્ધિ. ક્રોધ. ઉંચો.

પાઠ ૩૭—હિંમતથી. મુશ્કેલી. લેસેપ્સ. વિલ્ખ-
રફોર્સ વિદ્વ. ખાયલો. શિવાજી. મૂળથી. આગ્રહનો.
રાજપદ. સ્થાપન. અડચણો. વિજયપુરના. ધમકી.
શરણ. ઠારમારીશ. ઉધમે. સ્વતંત્ર. નિશ્ચયવાળો.
ક્રાંસ. ઇંજનેર. સંયોગીભૂમિ વિચાર્યું. ભૂમિ બેશક.
તોડ. ફેડયાં. સીંધી. દુષ્ટ. ગુલામગીરી. માલીકેએ.
લડત. સફળ. સામટા.

પાઠ ૩૮-પ્રતાપસિંહ. પટરાણી. ચિંતામાં.
ચિત્ત. પરોવાયું. કવિઓ. પ્રતિદિન. ઉદાસ. ધ્રુવડ.
સૂએ. નિજવાસ. ઉદાસી. વતન. ખાનદાનની. આખ-
રનું. જતન. વિસ્તારી. બંડીના. ગુંજમાં. દી. સ્વપ્નામાં.
હરિનું. ધાર્યું. આકળા. શેતરંજ. દીનોનાથ. પટ.
ગોઠવણ. લહાવો. દુશ્મનને. ચૂકતા. આજ્ઞા. પૂછું.
શત્રુ. જુદ્ધ. રણવાસમાં. રણસંગ્રામમાં. સિંહનું.
દિવસનું. નાસતો. દોડતા. ચોટ. ભાગ્યેજ. કૂદે.
પલોટાયા. વિદ્યા. અમાગણી. ખાળો. ભૂતશો મા.
સંતાપ. શમી ગયો.

પાઠ ૩૯-સ્વદેશપ્રીતિ. ભાર્તભૂમિ. નિત્ય.
શુષ્ક. વજ. કદાપિ. લક્ષ્મીવાળો. વૈભવી. રૂપાળો.
તથાપિ. સ્વદેશી. વિદ્વતા. દેશદાઝે. સ્વદેશાભિમાની.
વૃથા. કમાણી. વિદેશે. ગાળી. વિયોગી. હર્ષનાં. આંસુ.

પાઠ ૪૦-સૂર્ય. ચઢાઈ. અક્ષયમાસખાં.
છાંદોએ. ઉદ્ધત. જીવાનીઆઓની. સોખતમાં. પૂર્વ.
હજુરી. મિજબ, હથિયાર. હઠી જ. ખાયમાલ. ધાર્યું.

૨૦] બીજી ચોપડીનો “ડિક્શન શિક્ષક” અઢી આના.

કંપનિ. આતુરતાથી. પરાક્રમની. સરત. પશ્ચિમ.
પ્રતિબિંબ. પૂર્યોછે. ઈર્થુ. ખૂશ ખૂશ. ઇલકાબો.

પાઠ ૪૧-મધરાતને. શુભારે. સિપાઈ. ફેરણી.
સુથારના. ધુમ્મડો. ખૂબ. ઠોકયાં. ખૂમો. ઘાંટાથી. ખખ-
ડાવ્યાં. ભડકા. ફડાફડ. નીસરણી. ખારીખારણાં.
પથારીમાં. સૂતાંહતાં. સૂતેલાં. રંધાઈ. વહુને. જગૃતિ.
માંડાં. દોડયાં. ઉઘડયાં. ભાંગ્યાંએ. તૂટી પડયો. શોધ્યો.
જડયો. ભીંત. ચીસેચીસ. કૃપાથી. પાધરોજ. હડસેલો.
ધૂજતાં. ઉતાર્યો. પુરુષે. અગિયાર. અણીશુદ્ધ. સૂંઢ.
ગોડવાઈ. ગોંટાળો. બંદોબસ્ત. મદદ. ચોલવાઈ.

પાઠ ૪૨-મૃગજળ. કરડા. પાધર. પ્રદેશ.
વિચિત્ર. આબેહુબ. પિડાએલાં. ઝાંઝવાનું. ઉનાળામાં.
જિજ્ઞાસા. ઉછળતા. ખારાઘોડાથી. માહીતગાર.
વર્ણન. રોઝેટા. મિનારા. ધુમટ. ભોમીઓ. ડુખાવી.
અકિતજ. પિડાએલો. પ્રવાસી. છાંયડા. નિરાશ.
ઉંધાં. ભટકતાં.

પાઠ ૪૩-બુદ્ધિનો. મહિમા. દુર્દાંત. કોહણનો.
છુટકેજ. સૂઝી. ગુસ્સાથી. નમ્રતાથી. આંતર્યો.
પરવાનગી. સોગન. ઝાળ. ડોળા. અબઘડી. કુછ.
ડોઝીઉં. પીસ્યા. ગર્જના. ભીડવામાં. કુદકો. દૂબી.
મુખાંધ. ખૂબ. હસ્યો. આશ્ચર્ય. વીટળાઈ. વળ્યાં.

પાઠ ૪૪-પ્રાણલાલ. વસ્યો. જન્મારામાં.
જેએલું. ટાંકીઓ. ખૂટતુંજ. જવહલે. ખૂટે. ગોઠ-
વણ. તીકમે. સડક. પુટ. છીણી. ટોપણી. સકાવો.
ધરધણીને. કાટખૂણાના. શણ. સફેતો. ઉજ્જડ. ટોટી.
હડહડ. સુધરાઈખાતું. સગવડ. સ્થળ. ગાળેછે.
વરાળયંત્ર. કુવામાંથી. સાંધામાંથી. ફૂટે. સીસાનો.
રસ. અર્ધો. નિયમ. ચઢાવવું. ચોકખું. પુરતું.
હુમરકળા. વિદ્યાએ. બોધ.

પાઠ ૪૫-સુખકારીખાતાના. અમલદારને.
તંદુરસ્તી. સખળ. બિમારી. ટૂંમરડો. સંધરણા.
પિડાતા. પિડાય. મંદવાડ. શોખ. ખુલાસો. ગૃહ-
સ્થો. ઇશ્વરકૃપાથી. ખરહઠાસથી. કાસળ. મૂળ.

રસી ચોથા ધૈત્યુનેાં “મુખગણિત શિક્ષક” ગ્રન્થ આના.

મહોદ્ધાની. ગંદકીના. જાજર. ચૂસવાનો. ઢોળાય.
જંતુઓ. ઉકરડા. દૂર. હંમેશાં. સ્વચ્છ. રિવાજ.
દૂધ. કોઠ. ગંદી. દોહવાનાં. ચૂસે છે. માંદા. વિદાય.

પાઠ ૪૬—સૂણી. શ્રીરંગ. ભેટયા. જ્ઞાત.
સાથ. ખસે. સામગ્રી. હસે. નળીઆનું. કોહ્યું. છાજ.
ભીંત્યો. દોદશ. માકણ. જુઆ. હુઆ. હસણી.
નીત્ય. વૈષ્ણવ. દર્શન, હરિ. પુટડો. પરમેશ્વર.
તુઠડો. ભાંગ્યું. ગાંઠડી. બાંધ્યાં. પટકે. તુળસી. કાષ્ટ.
ઉધારો. તુળસીદળ. શંખ. ફૂંકશે. કૌતક. પુંડળથી.
નણદી. ફળેત. લજળ્યું. પેઢીનું. મચ્છર. પુંડળથી.
લખેશરી.

પાઠ ૪૭—પેટ. અવયવો. વર્તણુકથી. નિયમ-
સર. પ્રમુખપદ. હજુર. ફરિયાદ. આજ્ઞા. શ્રમ.
પરવડતી. તસ્દી. ખવાડ્યું. મીઠુંમરચું. વર્ણન.
બિચારા. સુગંધ. દુર્ગંધ. કાયલનો. ટહુકે. મેઘ.
ગર્જના. ગાંડયાણ. પોષણ. આળસુ. ભૂલ. આવેશ.
પરિણામ. સુકાતા. અવસ્થા. ટટાર. નિરોગી.
દુનિયામાં. તવંગર. નિભાવ.

પાઠ ૪૮-આવક. પુષ્કળ. પાલિતાણાનાં
કુંભારીઆનાં. ગીરનારનાં. આબુનાં. પ્રખ્યાત.
ખાંધણી. નકશી. રેલવેના. સ્ટેશને. માઇલનો.
મુશ્કેલી. છાવણી. વિશાળ. ચિત્રકૂટ. રમણીય. વિમ-
ળશા. અણહીલવાડના. શિખર. આદિનાથ. ઘોળકાના.
વીરધવળ. વસ્તુપાળ. ક્રેતરણી. નેમિનાથનું.
જત્રાણુઓને. દેરાણી. જોડાણીના. ધ્યાન. સભામંડપ.
આઠ. ઘુમટ. આરસપહાણુનું બીખાંમાં. ઉતાર્યું.
કઠેરા. વિસ્મય. નિર્જીવ. પ્રવીણ.

પાઠ ૪૯-ઈશ્વરસ્તુતિ. નિદ્રામહી. રક્ષણ.
સ્મરું. પાલન. પ્રીતથી. તેજસ્વી. સૂર્યવંશી. શક્તિ.
તિમિર. વૃષ્ટિ. સંતોષ. સૃષ્ટિ. પૃથ્વી. વનસ્પતિ.
ધનધાન્ય. કઠિન. કષ્ટ. સૃજ્યાં. રચના. સત્તા. સદિવ.
સુખ્યુદ્ધિ. નીતિપંથ. ભુલાવતા. સંશય. સદ્ભક્તિ.
અરણે. ઠરું.

પાઠ ૫૦-લોક. સ્તબ્ધ. પરદુઃખલંબન.
વિધાનો. શોખીન. દીલનો. રૂપીઆ. હક્ષિણ.

૨૪] પાંચમી ઓપડીનો “ડિક્શન શિક્ષક” ચાર આના.

વિદ્વાનોને. પંડિતોને. સ્મરણશક્તિવાળા. કમાણા.
યુક્તિ. પુરાવો. સ્તબ્ધ. સાબીત. સ્થિતિ. વેશ.
હાસ. પોટલી. શિખામણ. મિનિટમાં. રાજવહીવટ.
વિષે. વૈદકશાસ્ત્રમાં. ડાંગ. ઉગામી. ઉતું. નીચા.
ફાંદી. દેવાડું. વિશ્વાસ. હાનિ. પિવાય. અમૃત.

પાઠ ૬૧—ત્રિકમલાલ. નિશાળીઆઓને વિષય.
કાળિદાસ. તાણ. લિનાશવાળી. માટી. પુરણી.
શરૂઆત. લલ્લુભાઈ. બેશક. દામોદર. ધમણ.
એરણ. ભટ્ટી. તૈયાર. વૈદું. નર્યા. વાઢકાપનું.
પાંસળાં. અનુભવ. વનસ્પતિના. ઔષધ. ખનીજ.
સદ્ગૃહસ્થ. મોજમઝા. આખાદ. પુતળાની. તેડાવીશું.
અહીંઆજ.

પાઠ ૬૨—મત્સ્યગંધા. પ્રતિજ્ઞા. નામાંકિત.
પાંડકૌરવોનાં હસ્તિનાપુર. દિલ્હી. પેઢીએ. શાંતનુ.
દેવવ્રત. સ્વાર્થનો. પ્રીતિ. પરાક્રમ. મટાડવાને.
કાંતિ. ક્ષત્રિયની. સત્યવતી. યોજનગંધા. ખૂબસુરત.
ઉત્કંઠા. ડુખાવી. નિરાશ. સંતાપ. દિન પર દિન.
બીખને. મંભીર. બ્રહ્મચારી.

ચોથા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના. ૧૨૫

પાઠ ૬૩—અફઘાનિસ્તાનના. ગીજની. ઇ-સ્લામી. સત્તર. હિંદુસ્તાન. પશ્ચિમે. કિનારા. સોમનાથપાટણમાં. પ્રખ્યાત. પુષ્કળ. દ્રવ્ય. મંદિરમાં. મૂર્તિ. અંધારા. ગભારામાં. રત્નજડિત. કોડીઆમાં. હેડળ. ભંડાર. બ્રાહ્મણો. પૂજન. નટો. નૃત્ય. ભત્રાણુઓ. ખ્યાતિ. હલ્લો. ખંડન. પણ. લશ્કર. અણહીસવાડ. ઓળંગી. જંગીઓમાંથી મશ્કરી. તાકાત, મરણીઆ. ખુનરેજી. રક્ષણ આજ્ઞા. પગથીડે. કમાડ. આડસે. નિશ્ચય. આગ્રા. વિસારે. પડયાં. ચાલુકય વંશના. દેવસ્થાન. અગ્રાપિ.

પાઠ ૬૪—અંગ્રેજોનું. પ્રસિદ્ધ. સોળમા. મીન્ચો. નામીયું. યુરોપી. ફીરંગી. પોર્ટુગીઝ. મત્ત. બાર કાંઠા. સત્તા. શુમારે. કમાને ઇંગ્લાંડના. વિવેકી. સત્કાર. રક્ષણ. હરિકાઇ. અટકાવવાનો. સિત્તેર. મુંહાળી. દઢતાથી. અગ્નિનૌકા. સર ટોમસ રો. જહાંગીર. દોસ્તી. સ્થિતિ. ખુશરૂ. નદીકિનારે. સર્વત્ર. કંપનિ. મથક. દુશ્મનો. વલંદા. અદાવત. શિવાજીએ. લૂટયું. હાવી. નિશાન. મુશ્કેલીઓ. ચઢતી. બેઠનો. હિંદુસ્તાનમાં,

૨૬] ત્રીજી ચોપડીનો “ડિક્શન શિક્ષક” ત્રણ આના.

પાઠ ૬૬—શિવ. રુંદની. વૃષભ. વાહન. શિવ.
ભૂપાળ. ઠાણવે. નીરશુ. રેંટ. ચક્રનું. ગળથો. તંન.
સજ્જન. ઉજ્જવળ. ફાળ. મૃગ. જ્ઞાન. સુખણ.
ઉત્તમ. શુક્રાચાર્યનું. હરનિશ. નિર્બળ. નાગણી.
રક્ષણી. તારુણી. પઢતો. પંડિત. પૂર્યો. પવિત્ર.
કામની. સઉકો. ગેંઘાટ. વિચરે.

પાઠ ૬૬—શિખિ. આર્યાવર્તમાં. ઉશીનર.
શરણામત. કીર્તિ. શકરો. ભૂખ્યો. ઉત્પન્ન. કૂર.
વિખુટો. કુટુંબ. વિરોધ. વિચાર. પક્ષિરાજ. પક્ષિ.
સતોષ. ધર્મજ્ઞ. પરીક્ષા.

પાઠ ૬૭—ઉકળાટો. અમ્મ. સંકળ. વૃષ્ટિના.
ચાળા. ફડફડ. ધૂળમાં. ચલ્લી. અરણ્યવથી. કિનારે.
ભાળ્યાં. રૂપાળા. સુગંધી. ઠાલા. મકોડી. પીત.
સૂર્યાસ્ત. કુંડાળું. નૈર્ઝતા. શીતાળા.

પાઠ ૬૮—વિક્ટોરિયા. કેમરેહિંદ. સંભવ.
તરુણ. હરજાનનું. અભિમાન, ઉત્પન્ન. આચરણ.

પાંચમા ધોરણનો “મુખગચ્છિત શિક્ષક” ત્રણ આના. [૨૭

આદ્યર્થ. કેળવાએલા. બુદ્ધિશાળી. પત્નીને. નીતિ.
નિષ્ઠા. વિધવા. શોક. યાદગીરીમાં. માયાળુપણે.
સહ્યતાથી. વર્તતાં. ધાયક. પરમજી. કંગાળ.
વિધાની. બૂજ. વિદ્વાનોને. ઉત્તેજન. સંતાનોની.
લક્ષ. જ્ઞાનમાં. ઘડપણમાં. ભાષા. મુનશી. કંપની.
હસ્તક. પ્રસિદ્ધ. ઢંઢેરો. દિલ્હીમાં. સંકટો, ખેદ.
સંદેશા. દાઝ. વિસ્તાર. આબાદીમાં. અબળયબી.
સ્થિતિ. પૂજ્યભાવથી.

પાઠ ૬૯—કલેશ. રક્ષ. પ્રૌઢ. જયવંત. કીર્તિનો.
ઊઠ. વિખેરવા. રૂઠ. દ્વેષ. હુમ્મર. શ્રેષ્ઠ. ક્ષેમ.
સદ્ભિમાને. પૂજ્ય. પ્રત્યે. શક્તિમાન. રાજેશ્વર.
મહાજ્ઞાની. પ્રાર્થના. શુભકાર. પશ્ચિમ. રાજભક્ત.
સ્વીકાર.

પાઠ ૬૦—અશોક. જાદવકુળના. શ્રીકૃષ્ણ.
બળદેવનાં. રાજધાની. દ્વારકામાં. મૌર્યવંશના.
આલુ. સ્થાપના. ચોવીસસેં. મગધ, ખિહાર. પાટ-
લિપુત્ર. પટણા. શોણ. સંગમ. સમર્થ. મિત્રાચારી.
અંદ્રગુપ્ત. યુનાન. સિકંદર. આધિકારીએ. સુદર્શન.
પૌત્ર. નામાંકિત. નિરાધારને. ધર્મશાળાઓ. ઓસડ.

૨૮] પાંચમા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના.

સ્થાપ્યાં. ચોતરા. બૌદ્ધધર્મને. આશ્રય. ઉપદેશ.
સ્તંભો. મૂળતત્ત્વો. નીતિનાં. તળેટીમાં. લિપિ.
ઉકેલતાં. મુખ્યત્વે. આજ્ઞા. નીતિમાન. પ્રાહણ-
શ્રમણોને. ઉડાઉ. નિંદા. હિત. આગ્રહ. સિવાય.
વૃત્તાંત. દયાળુ. ડહાપણ. ઘોઘાનો. મૂળ.

પાઠ દ્વિતીય—જયશિખરીનું. યુદ્ધ. વંશજેની.
સત્તા. ક્ષત્રિય. ગુપ્તવંશના. બળવાન. વલભીપુરમાં.
ખેડેરા. અઢીસેં. દરમિયાન. સ્થિતિ. ક્ષત્રિય.
ગુર્જર. ગુર્જરવૃદ્ધ. પંચાસરનું. પડતી. ચઢતીમાં.
ઇસ્વીસનના. સાતમા. આવડા. વંશનો. ચાલુક્ય.
શોખીન. અભિમાની. રૂપવંતી. રૂપસુંદરીનાં.
વખાણ. સાંખી. પટાવતની. લૂટી. સુરપાળે. સખત.
કતલ. ઉગમણે. પડાવ. મિહીરે. ધસ્યો. શૂર-
વીર. નીમકહલાલ. ડગ્યો. નિરાશ. મરણીઆ.
હડલો. ભટ. તોડ્યો. ઇચ્છતો. ગર્ભવંતી નિર્ભય.
વણભૂમિ. જમ્યું. દસ. યાહોમ. લાત. ઉડાવી. ધડ.
ઝૂઝીને.

પાઠ ત્રીતીય—સિદ્ધરાજ. જયસિંહ. પુખ્ત. અણ-
હીલપુર. પાયલા. ભાણેજ. મૂળરાજને. રુદ્રમાળ.

સોલંકી. ચાલુક્ય. વંશમાં. મૂળરાજ. છટ્ટો. શ્રેષ્ઠ.
પુખ્ત. ઉંમરનો. મીનળદેવીએ. કાયમ. મીનલસર.
મુનસર. વીરમગામમાં. મજા. ધોળકામાં. કદાવર.
પોંચા. કાંડા. શામળા. ઉજ્જો. બાબરીઆવાડનો.
બખર. શ્રીસ્થળના. બ્રાહ્મણોને. ત્રાસ. જુનાગઢની.
રાણકદેવી. ખૂબસુરત. વઢવાણ. સતી. માળવાના.
યશોવર્મા. ખાલસા. બુદ્ધેલખંડ. સિંધ. આણ.
ઘાતકી. શૈવધર્મ. શ્રીસ્થળમાં. રૂદ્રમાળનું. પુરું.
કર્ણુ. સિદ્ધપુર. ભૂમિને. પાટણમાં. સહસ્રલિંગ.
ડભોઈનો. કિલ્લો. કપડવણજનો. કુંડ. દંતકથા.
પંડિતોની. વિદ્વાનોને. બોધ. હેમાચાર્ય. જૈન. સાધુ.
સંધરા જેસંગના. ઉદારતા. કલ્યાણ. વૃત્તિ.

પાઠ દુર—અલાઉદ્દીન શુમારે. વાઘેજા. વંશ-
નો. લવણપ્રસાદ. સ્વતંત્ર. આસરે. પડતી. બેવકુફ.
દિલ્હીના. અણહીલવાડ. પાટનગર. દોલતાખાદની.
દેવગિરિમાં. યાદવ. આશ્રય. મુખાઈને. ખુંચાવી.
આજીજી કૌલાદેવી. ખૂબસુરત. મોજમઝાથી. ઉદાસ.
રહેતું. ખાગલાણના. ભટકતો. રક્ષણની. અભિમાન.
અધટિત. દરમિયાન. ખાગલાણ કૂચ. આફતમાં.

૩૦] પહેલી ચાપડીનો “ડિરેશન શિક્ષક” એ આના.

સપડાઇ. નિશ્ચય. ધાયલ. દેવળદેવી. ખીજરખાન.
દીલ. હઠ. વિષે. ફારસી. ભાષામાં. શોક.

પાઠ ૬૪--છેલ્લો, દિલ્હીના. સત્તા. દુરા-
ચરણી. નખખાઇનો. શુભારે. મુજફ્ફરશાહ. હોશિયાર.
લડવૈયો. થોભાયું. ખંડ. કર્યું. નાસીરુદ્દીન. ઇલકાખ.
ખૂન. પશ્ચાત્તાપથી. અંતઃકરણ. હસ્યો. પસ્તાવો.
સાબીત. પુરુષોની. લક્ષમાં. અદલ. ઇન્સાફ. પ્રયત્ન.
લુટારા. વાટપાડુઓની. કાસળ. સરહદનું. રક્ષણ.
વસુલાત. ઉધરાવવાની. ગોઠવણ. પ્રમાણિક. નીમીને.
અટકાવ્યા. આશા. ભીલ. અસાવળમાંથી. ભદ્ર.
હાથમતી. પ્રવાહ. બદલ્યો. જુમામસીદને. ઉદ્યોગને.
ખ્યાતિ. દિન. ચોક્કો. ઉત્તરે. માહીમ. જુનાગઢથી.
દયાળુ. પ્રતાપી. ઓરસ.

પાઠ ૬૫--મહમૂદ. બેગડો. સરખેજનો. ઠઠ્ઠા.
મુઘલીને. સુલતાન. લોકપ્રિય. પાવાગઢ. જુનાગઢ.
ખંડખોર. ફીતુર. દાખ. ખાનદેશની. બ્રાહ્મણીશાહનો.
મુસ્તફાખાદ. શિરોહી. વશ. પતાઇ. ચઢાઇ. દોઢ.
દરીઆ. બૂશિર. ફીરંગી. પ્રતાપ. નજરાણાં. સ્વતંત્ર.

થોથા ધોરણુનો “મુખગણિન શિક્ષક” ત્રણ આના. [૩૧

પરાક્રમી. નકશીદાર. શોખીન. વાત્રક. રમણીય. મહે-
મદાવાદને. સરખેજમાં. અહમદખદુમંજખક્ષની.
ખંદગી. દાટવામાં ઉસ્તાદ. તાજખાન. દાદાહરી-
રની. અડાજલની. દરિયાખાનનો. ધુમટ. શ્રીમંત.
ઘટા. ફિરદોસ. અમરાઇને. વાણંત.

પાઠ ૬૬--મુજફરશાહ. પડતી. ખક્ષ્યા. સર.
યુરોપથી. પોદુંગીઝ. સ્વતંત્ર. રાજવહીવટમાં.
ઇતિમાદખાન. લગામ. ઇલકાખ. નાથુ. ધારણ કર્યું.
સત્તા. હસ્તક. ખયાવી. કોશીશ. અંધેર. હુમા-
યુંને. ટોડરમલને. ઠરાવવાનો. વર્તણુક, કંટાળી.
ટકી. ખાનખાનાન. ચાદગીરીમાં. ભટકયાં.
કાઠિઆવાડ. નાસભાગ. મગરૂર. આપઘાત.

પાઠ ૬૭--ધુમસ. ઝાકળ. જગજીવન. ઘેરાઇ.
વીજળીના. ઝુંપડું. ખીણમાં. પુષ્કળ. ગિગ્યા. ચા-
દાનીના. નાળચામાંથી. મોઢા. ઓછીવત્તી. ઠંડક.
ભીંજ. આથમ્યા. પાંદડાંમાંથી. શિયાળામાં.

પાઠ ૬૮--પૃથ્વી. રાત્રિ, દિવસ. સઠની. સપાટ.
ધોચીએ. મહીના. ઉલટી,

પાઠ ૬૯--વાષિક, ગતિ. ઋતુઓ. વિશાળ. સ્થિતિમાં. હથેલી. કિરણ. શિયાળો. ડિનાળામાં. સપ્ટેમ્બર.

પાઠ ૭૦--વર્ણન. વાળુ. કરાંઠી. ખુંપરા. પુરાઈ. કાઢા. કાંસ છાણુ. રાયણુ. મહુડાં. ટેટીમાં. ખાતર. ચોમાસું. ગોંધાઈ. દિવાળી. નિરાંત. ધમાલે. રવિ. પાકની. વાવણી, ખળીઓ. શીતળ. કઠોળ. તંબોળ. ડગલી. ઉંડાં. સુકાય. વનસ્પતિ. કેસુડાં. વણતેલ. દુનિયા. ડુબાડુબ. ચંપેલી. ફુંલાય. ચાખડીઓ. હિંચોળાખાટ.

પાઠ ૭૧--અધિકારીઓ. વલસાડ. સ્ટેશન. પોલીસના. હથિયાર. કમિશનર. ગવર્નર. માહિતી, હિમાલયમાંથી. ચાંદીકામ. કોંકણકાંઠે. નાજિએર. મહારાષ્ટ્રમાં. ગોદાવરી. ચંબક. સહ્યાદ્રિ. જળધોધ. વાળા. જિલ્લામાં. એળચી. રાગિષ્ટ દકખણના. કોલ્હા-પુરનું. નીમંણુક. મહાખળેશ્વરના. કાયદાકાનુન. મંત્રીઓ. મુલકી. વહીવટ. ન્યાયાધીશો. કેળવણી-ખાતું. ડિરેક્ટર. ગોઠવણ. બેશક. રૈયત.

ચોથા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના. [૩૩

પાઠ ૭૨—જુંપડાં. માહીમ. પુરાવી. વિસ્તાર. ઉતારૂ. વિશાળ. મિલો. ગીરદી. ચક્રિત. લક્ષ્યાધિપતિ. મિનારા. ધર્મશાળા. નિશાળો. વૈભવ. થાનક. ત્રિકોણાકારે. અમદાવાદ. વડોદરા. સામરમતીને. વસાવ્યું. કરોડપતિ. દાણુને. સુતરાઉ. કસબી. વણાટ. પાંજરાપોળ. સહિત. જુમામસીદ. સિપ્રીની. સીદીસૈયદની. કોતરણીવાળી. હડીસીંગનું. દરીઆખાનનો. ઘુમટ. કાળુપુર. દાદાહરીરની. માતર ભવાનીની. કાંકરીઉં. ચંડોળા. માદલપુર. વટવાના.

પાઠ ૭૩—નટવરલાલ. જંબુસરથી. પાલેજના. સ્ટેશન. ઢાઢર. પૂત. ધક્કા. ઉંધું. પોઠી. ગાડાં. બારડોલી. ખાનદેશના. નંદરખાર. વણુજરો. ધરમપુર. પેંઠ. લુટાતા. દ્વારકા. કરાંચી. ઉતારૂઓને પોરખંદર. ધૂળથી. વીરમગામ. ડીસા. સગાંને. ઊંટો. વેપારી-માર્ગ. પાલણુપુર. થરાદ. નગરપારકર.

પાઠ ૭૪—પ્રસિદ્ધ. પંચમહાલ. જિલ્લામાં. ઇશાનમાં. નાચકાની. જૂજ. અણુહીલપુરનાં ખંડીઆ.

૩૪] ત્રીજી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના.

તુવાર. ચોહાણ. દેવગઢખારીઆ, છોટાઉદેપુરમાં.
ખંડણી. સ્વતંત્રપણું. મુહમ્મદખાદ. રંગાદીએ.
કર્નલવુડિંગને. સિંધીઆને. પ્રયત્ન. મિનારા. કિલ્લા.
બેનમુન. અગ્નિ ખુણામાં. ઘેરાવો. ઉંચાઈ. પુટની.
ખડકનો. બુરજો. મથાણું. ચપટું. નિશાનીઓ.

પાઠ ૭૫—ઉણ્ણતા. સગડી. દાઝરો. ઝઝેલા.
અટકવાથી. પિત્તળનો. વધઘટ. ઉની. કોથળી. દડા.
ફૂલી. ફૂલ્યો. ગંધકનો. સીસું. રૂપું. સોનું. ઓછો-
વત્તો. પ્રવાહી. સંકેરીએ. ગજીઆનો. પાટોપાટ.

પાઠ ૭૬—ઠંડી. સંકેચાય. પૈડાંને. વાટ. સંકે-
ચાઈને. વાયુરૂપ. ઢાંકણ. ટપકતું. ગદ્દો. સ્વરૂપ. ડોળી-
માં. ધૂળતો. ડીલ. શાલદુપટ્ટા. વીટતો. તળેટી. ટોચ.
ઉદાહરણ. હુંકાણું. ઠંડું.

પાઠ ૭૭—ફટકટી. ગાંગડા. ભાગ્યશાળી. સાક-
રીઆ. વેણીએ. ઘુંટડો. ભર્યાં. ખટમટું. તુરં. થૂ થૂ.
ખનાવટી. ગોરમટીમાંથી રજપુતસ્તાન. ઓસડ. ખંધક.
મજબુતી. દુખવા. અવાણ. ફૂલ્યાં. પુલવેલી. છીંટો.
ધુંટેલા. કોકીલું. લુકો. ખડખાદાર. દહીં. મહીસા-
ગરનું. ઠીપમાં. ખદખદે છે. ઘોણું. પતાસા.

પાઠ ૭૮—વિષે. હુસેન. હરિશંકર. ગદ્દો. ખર-
બચડો. ધસરકા. ચપ્પુ. બંદુકની. બાગ્યેજ. ડબા-
ઓને. રસોધનાં. પિત્તળ. તપેલીને. જંગાલ. કટાણું.
તાંબાપિત્તળનાં. તામડીઓ. જસત. કાંસું.

પાઠ ૭૯—જિવાયજ. થાંભલા. ઘોડિઆટ.
રાંધ્યા. ફણસ. કુંડાળાં. વસંત ઋતુ. કુંપળો. ફૂટે છે.
દબાણુને. સંગીન. ટકાઉ. કાષ્ટની. નાળિયેરી. વૃદ્ધિ.
પરનાળો. ઝીલવાનો. રેસા. ઘટ. ખિચોખીચ. કોલુ.
ઘાણી. કબાટો. અગણિત. ચઢિઆતો. હાથીદાંત.
પીળચટા. ગોળાકાર. ઘાટખંધ. મૂઠૂ. કાંસડી. શેતર-
જનાં. દંતુશળજ. વનસ્પતિમાંથી. ચોકસ.

પાઠ ૮૦—ફૂલ. કિશોર. સૂંઘી. સુમંધીદાર.
પૂછયું. સોડે છે. અત્તર. ઢાંકણ. વજ્રપત્રો.
કુટાતાં. ચૂંટી. તોડ્યો. બસવંતીની. સળંગ.
ફૂલમણી. ગોટો. ધંતુરા. સરણાઈ. તાંતણા. પુંકેસર.
ભીંડીમાંએ. દસ. સ્ત્રીતંતુ. કોથળી. પરાગકોશ.
પરાગકણ. સ્ત્રીકેસરમાં. બોરીઆ. બીબશય.
સૂક્ષ્મબીજ.

૩૬] પાંચમા ધૌરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના.

પાઠ ૮૧—ભાનુ. દોલતરામે. શ્રીપત. સ્ત્રીસકેર. સૂક્ષ્મખીજ. પ્રવેશથી. શેતુર. ફણસ. અંજીર. માવજત. વિભાગ. શીંગો. છુટા. દુધી. સીતાફળ. દ્રાક્ષનાં. ચોકસ. પોપટામાં. જામફળ. સંતરાં. પોષાય. વટાણા. ફાટતી.

પાઠ ૮૨—કાર્ય. સત્તવ. ચોજનાઓ. ફેતફે. ખીજાંકુર. ફણગો. છિદ્ર. સૂક્ષ્મખીજમાં. સંધાએલાં. પોષણ. નાળિયેર. ખીજપત્ર. ચૂસીને. શોષાઈ. અંકુરના. મુળીઉં. કાળુ. પુંદ. દિકામાલી. જામફળ. લીંબુ. રુદ્રાક્ષનો.

પાઠ ૮૩—ઓકિસજન. સ્ત્રિની. અર્ધી. પ્રસન્ન. સંતાપ. ઔષધના. શ્વાસવાટે. અંશે. પ્રાચુરક્ષક. કાર્બન. મુળીઆં. છિદ્રો. પુષ્ટિ. પાંદડું. ફેફસાંનું. નુકસાનકારક. નિરુપયોગી. રેષામાંથી. ગુંથાઈ. ગુંથણ. એરડા. હીટાંમાંથી. નાગરવેલનાં. લિલાશ.

પાઠ ૮૪—ખાલકૃષ્ણ. જગન્નાથ. નમસ્કાર. હખામાંથી. ચાદાનીમાં. ચપટી. વિચિત્ર. હિંદુસ્તાનમાં. વાવેતર. પાણીપોચી. સાંકડા. તેજદાર.

પાંચમી થાપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ચાર આના. [૩૭

ચૂંટી. ચૂંટણીની. ચૂંટેલા. વિદ્યાધ. ચોળાએલાં.
જગૃત. ઊંઘને. શક્તિને. અરબસ્તાનથી. મદ્રાસ.
સુગંધીદાર. રૂંલ. ખૂબ. શેકે છે. સોડમ. વપરાશમાં.
ચઢિઆતી. પાચનક્રિયાને. કૌવતઃ. અનિયમિતપણે.

પાઠ ૮૬--ચિહ્ન. નિર્ધન. વસ. લુખું-
પાખું. ઊન. રિવાજ. વિશેષે. મુખ્યત્વે. કણોટક.
આઠ. વજ. સફેદ. તાંતણા. સ્ત્રીકેસર. કપાસીઆ.
જિલ્લામાં. જૂન. મૃગશર. નક્ષત્ર. મહીનામાં. જંડવાં.
ફોટોના. વીણવાનું. ખાચડીઓ. નરમાશ.

પાઠ ૮૬--ગુણવંત. મુંગળાધને. શ્વાસ. કોથ-
ળીઓ. પડદા. ઝાલર. નિભાવવાને. ભીંગડાં. નળી-
આંની. ગોઠવાએલાં. સરકી. હલેસાં. સુકાન. કણકી.

પાઠ ૮૭--બ્લીચિંગ. ઓચીંતો. શંકરે. વિષે.
પુસ્તક. મુએલા. તફાવત. કાંચળી. પાંસળીઓ.
વિસ્તારીને. બિડાય. નિયોવાધને. કાંડીની. ખૂબ-
મુરત. ચીતલ. કોઠ કચરઘાણ.

પાઠ ૮૮--દેડકું. પુછડી. તર્યા. શ્વાસ. પોષ-
ણનો. શોધી. સાકું. માંસાહારી. સેવાળ. દીશીઓ.

૩૮] મુંબઈ ઇલાકાની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ૪૧૧ આના.

જીવહિંસા. શાંતિમાં. અડવાડીયાં. ગાંઠ. અચંબો. માંદું. ધાસ્તી. ચિંતા. સંધાએણી. ગૂમ. ગુંગ-
ળાટ. ખાબોચીઆમાંથી. ટકાતું. દીલગીરી. કીડો. ઠેકડો. જડખામાં. જિંદગીની. રમુજી.

પાઠ ૮૯—તીડ. ચિત્ર. પસારી. દાંતા. કાંગરી. ખિડાય. રજપુતસ્તાન. સહ્યાદ્રિ. વળામણનો. ગોરાડુ. ફીણ. પાથરી. અડવાડીયાં. ખરપડીની. એકાદ. તપખિરીઆ. ખાઉધરાં. લિલોતરી. કઠોળ. ખિચો-
ખીચ. ઘાણુ વાળે. ઉજડ. જિંદગીમાં. હીણભાગી. ભૂખમરો. ચોંટવાનો. અગણિત. સાવરણાઓ. ઝૂડીઝૂડીને. મુશ્કેલ. ખાળી.

પાઠ ૯૦—મચ્છર. માકડ. ચાંચડ. સૂક્ષ્મદર્શક. વિવિધ. ઢંકાએલા. અણીવાળી. સૂંઢ. માદાને. સ્થિર. ઇયળ. ઊંચમાં. કાળાશ. ગણગણાટ. સાધારણ. ચૂસવા. જંતુ. તંદુરસ્ત. ડંખે છે. લાળ. ખિછાના. શ્રેષ્ઠ. ટપાલ. ઓફિસોમાં. બંધિઆર. ખાબોચીઆં. ફુંટે. અધોળ. કેરોસીન. ડામર.

પાઠ -૯૧ વડોદરાના. શ્રીમંત. શિયાળરાવ.

મુંબઈ ઇલાકાની ભૂગોળની પ્રક્રમોત્તરમાળા જાણ આના. [૩૯
 દિલ્હી. રસાલો. મહેમદવાદ. દૈત્ય. ઊગ્યાં. કાંસકી.
 સૂંઠ. શ્વાસ. માવત. પચીસ. હોંસે હોંસે. ડોલ.
 શોષી. દદુડી. ટેરવું. ટાંકણી. કદાવર. પુષ્ટ. અંબાડી.
 અત્યંત. બળ. ચગદી. કહ્યાગરં. માચાળુ.

પાઠ ૧૨--વનસ્પતિના. રહેકાણુની. પીળચટો.
 આક્રિકા. ભટકનારા. ભુખરા. તપખિરીઆ. ભોથાંને.
 વનવાગલાં. શિકારને. દુશ્મન. ગોંધ્યાં. પક્ષટાય. વગ-
 ડાઉ. ખિન્નાડીનો. ચિત્ત. રૂંઝના. જંતુઓ. પુંકેસર-
 વાળા. સ્ત્રીકેસરવાળા. બીજશયમાં. પરિપક્વ. ઉપ્પન્ન.
 ભુગંધી. ચકચકીત. દટાય.

પાઠ ૧૩--હૃદય. સ્નાયુ. વાટે. સાંધી. ગલી-
 ઓમાં. યોજના. ટાંકી. મુઠી. સ્વચ્છ. ધોરીનસ. નાહ-
 વા. ધોવામાં. ગંદું. મહોલ્લાની. ગટર. ગરનાળામાં.
 શક્તિ. તત્ત્વ. શિરા. અસ્વચ્છ આસમાની. રેંટ-
 માળની. સ્નાયુનાં. ધમકારો. ટકોરો. તંદુરસ્ત.

પાઠ ૧૪--જઠર. પાચનક્રિયા. ધસારો. શ્વાસ.
 મૂત્ર. ઘટ. પુષ્ટ. ક્ષારો. થૂંક. છૂટે. અનુભવ વીધ-
 રીને. સાહીચૂસ. શોષાઇને. આંતરડાંમાં. કાળજી.

૪૦] પહેલી ચોપડીનો “ડિક્શન શિક્ષક” એ આના.

પિત્ત. સૂક્ષ્મ. શેષ. મળરૂપે. શકિત. તત્ત્વ.

પાઠ ૧૬--ઊનનાં. સુતરાઉ. વસ્ત્રો. સૂક્ષ્મ-દર્શક. અગત્યની. નિભાવવાને. નિરોગી. ભિખારી. વિટાળ્યું. ધુળરી. મંદવાહક. ફલેનલનું. તાંતણાનું. જળીદાર. છિદ્રાણુ. અનુકૂળ. શોષણ.

પાઠ ૧૬--વણાટ. સાડી. સાલ્લા. ઘોતીઆં. પાઘડી. જીંડવાંમાંથી. ઓઢવાના. વીણીને. લોઢવો. કપાસીઆ. જિનમાં. વિભાગમાં. સાયણ. કાઠિઆવા-ડમાં. ઘોળેરા. લોટો. તણાધને. ગાંસડીઓ. દેશાવર. ઝૂડીને. પીંજણ. કામઢાને. તાંત. તંગ. પિંબરો. ગોટીલો. પિંબધને. ધૂળ. કસ્તર. રેંટીઆ. સોલાપુર. સાળો. ખાદી. બરછટ. ટકાઉ. પોલાદ. દોરડાના.

પાઠ ૧૭--રેશમ. ડીલ. કીમતી. હીર. પતંગીઉં. સુસ્ત. ઊંઘમાં. સહીસલામત. નિરાંતે. ગૂંથતો. કોશેટો. ગોટી. થાણા. ચિકાશ. કીરમજી. વિલાયતી.

પાઠ ૧૮--કોલુમાં. છાલકો. ઢાંકણું. તસુ. ઉઝરડી. કોલ્હાંપુર. ઢેફાં. આસણી. આયાત. તાવ-ડામાં. વનસ્પતિ. અમેરિકામાં. સાંઠામાંથી. ખબુરાં.

નોંડણીના એકજ સરખા

નિયમવાળા શબ્દો.

બિરાજે. ધસ્વી. વિવેકી. ધરાદો. નિર્ણય. નિર્માણ. દિલ્હી. દિવાલ. વિદ્યાસુ. રિવાજ. નિરાંત. નિશ્ચય. ઇચ્છા. વિભેગ. વિનંતી. વિદાય. સિવાય. નિસાસા. નિર્માણ. દિલાસો. ચિરાઈ. વિસાત. વિમાસે. નિધાસ. કિનારે. સિપાઈ. નિર્ભય. હિસાબ. મિજાજ. નિર્દોષ. ચિતોડ. નિરાશ. ઝિલાતો. નિભાવ. વિશેષ. શિકાર. શિષ્યો. પિત્તળ. ઇજાર. નિર્મળ. શિવાળ. નિત્ય. વિદેશે. વિચોગી. જિજ્ઞા. મિનારા. બિમારી. પિડાય. વિદાય. બિચારો. નિભાવ. વિશાળ. નિર્જીવ. પિવાય. સિત્તેર. નિશાન. નિર્બળ. વિદ્વાન. બિહાર. મિહીર. કિલ્લો. શિરોહી. શિઆળો. દિવાળી. નિરાંત. ઇશાન. જિવાય. કિશોર. વિભાગ. લિલાશ. નિર્ધન. બિડાય. ભિખારી. છિદ્રાળુ. ચિકાશ. ઇલકાબ. વિકટર. નિખાલસ. વિકાનેર. સિસોદીઆ. નિરંતર. ફિટાડીએ. મિલકત. વિખ્યાત. નિરાધાર. વિલાયત. મિસ્તરી. વિમાસશો. હિમાલય. વિજાપુર. વિસ્તારી. પિડાએલાં. વિસ્તાર. મિત્રાચારી. બિચોખીચ. દિકામલી. નિભાવવું. નિચોવાઈ. લિલોતરી. વિટાળવું. વિલાયતી. શિરામણ. વિકટોરિઆ. વિદ્યાસઘાત. મિઠાશવાળી. વિદ્યાભ્યાસ.

ઉત્તમ. ગુપ્ત. ઉદાર. યુક્તિ. મુઝાવું. સુકાઈ. લુટારો. ઉપાડી. કુદ્દી. ધુમાડો. જુક્તિ. ઉતાર. દુર્ગુણ. ઉચાર. લુટાણી. કુટાતો. ઉઘોળ. મુસ્તી. મુખાઈ. ગુસ્સો. ડુપાઈ. ઉધમ.

૪૨] પાંચમી ચોપડીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” ચાર આના.

ગુલાંટ. ઉદ્ધત. શુમારે. સુથાર. કુબાવી. દુર્ગંત. હુન્નર.
ખુલાસો. સુકાતો. ઉતાર્યું. પુરાવો. મુખણ. રુપાળા. સુગંધી.
પુખ્ત. ઉદાસ. યુરોપ. હુમાયું. ઉકાળો. કુલાય. લુટાતો.
ઉખ્તતા. હુસેન. મુળીઉં. રુદ્રાક્ષ. મુખ્ય. સુકાન. ધુળરી.
મુસ્ત. પુરાતન. ઉત્સાહ. મુલાકાત. દુકાળીઆ. ઉત્પન્ન.
મુશ્કેલ. ઉઠાવ્યો. લુચ્ચાઇ. ઉઠાડ્યો. દુશ્મન. ગુમાવેલા.
ઉત્તેજન. મુશ્કેલી. જીવાનીઆ. શુક્રાચાર્ય. જીનાગઢ. રુદ્રમાળ.
ઉદારતા. દુરાચરણી. મુસ્તફાબાદ. ઉસ્તાદ. પુષ્કળ. જીમામ-
સીદ. ઉદાહરણ. પુસ્તક.

અધિકારી. ફરિયાદી. અનુમાન. હોશિયાર. હરિકાઇ.
અગિએલ. અભિપ્રાય. હરિશ્ચંદ્ર. નાળિએર. અભિ-
માની. હરિઆઇ. ઇતિહાસ. કાલિઆવાડી. હથિયાર. અગિ-
યાર. પરિણામ. પાલિતાણા. નેમિનાથ. કાળિદાસ. હસ્તિ-
નાપુર. પરખિડીઆં. હરિઆખાન. ઇતિમાદખાન. ઘોડિઆટ.
નાળિએરી. ચઢિઆતી. તપખિરીઆ. અંધિઆર.

લૂટ. છૂટ. મૂક. ભૂત. મૂડ. ધૂપ. ખૂન. મૂલ. પૂલ. ભૂલ.
મૂલ. ખૂજ. કૂચ. જૂન. ગૂમ. ધૂળ. મૂર્ખ. પૂર્ણ. મૂર્ઝા. સૂઈ.
ઊડો. જૂઝી. ભૂમિ. ભૂધર. ભૂશિર.

બીજા ધોરણ માટે અઘાપિ બહાર ન પડેલાં એવાં.

અંકગણિતનાં મનોયત્ન

કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ, શાહપોર-સુરત.

પાંચમા ધૈર્યનો “યુગ્મગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના. [૪૩

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

ગુરુ, આખરુ, સિંધુ, જંતુ, આંસુ, લીંબુ, સાસુ,
વિદ્યાસુ, વાયુ, હેતુ, શરૂ, ટાપુ, લાગુ, વહુ, જાથુ,
નાથુ, ઋતુ, વાળુ, માયાળુ, દયાળુ, છિદ્રાળુ, ભાતુ, કાળુ,
તસુ, કોણુ, રૂબરૂ, ખુશરૂ, જાજરૂ, શાંતરૂ, કામધેનુ, ચપ્પુ.

લિપિ, તિમિર, મિનિટ, ટિકિટ.

પ્રીતિ, મતિ, સ્થિતિ, શાંતિ, મતિ, પ્રતિ, જાગૃતિ, વન-
સ્પર્શિત, નીતિ, લક્ષ્યાધિપતિ, કરોડપતિ, કૃતિ, યુક્તિ, જ્યુક્તિ,
સહસકિત, શક્તિ.

વૃષ્ટિ, સૃષ્ટિ, પુષ્ટ, પુષ્ટિ,

બુદ્ધિ, શુદ્ધિ, બેશુદ્ધ, સિદ્ધિ.

વૃત્તિ, વિપત્તિ, વસિષ્ઠ, જેષ્ઠ, શ્રેષ્ઠ, ધર્મિષ્ઠ.

કંપનિ, હાનિ, કદાપિ, તથાપિ, અઘાપિ.

કીર્તિ, મૂર્તિ.

નિર્ણય, નિર્માણ, નિર્ણય, નિર્મળ, નિર્ણવ, નિર્બળ,
નિર્ધન.

મહીના, રૂપીઆ, વાણીઆ, શેઠીઆ, નામીઆ,
કોળીઆ, કલ્યા, કંડીઆ, ફરીઆ, લોલીઆ, ભોમીઆ,
ગલ્યા,

—:જોડાક્ષર:—

ઈલાંડનું. અંગ્રેજી. જોર્જ. એડવર્ડ. સાગ્યશાળી. ચરિત્ર. સ્વર્ગવાસ. ઇસ્વીસન. જોષ. પ્રિન્સ. વેલ્સ. ઇલકાબ. આલ્બર્ટ. વિક્ટર. ઉત્સાહ. લશ્કરી. નૌકાશાસ્ત્ર. પરસ્પર. અત્યંત. સ્નેહ. ઈયું. ઓગાનિઆ. પ્રવાસ. પ્રદક્ષિણા. ફ્રેંચ. પ્રવીણ. નિર્ણય. ગ્રીનિય. નૌકાસૈન્ય. ક્રમેક્રમે. જન્યુઆરિ. નિર્માણ. સ્વભાવ. પ્રીતિ. વિક્ટોરિઆ. લગ્ન. પધાર્યા. ઉત્તમ. આદર-સત્કાર. ગાળ્યો. છટ્ટી. રાજ્યાભિષેક. ક્રિયા. દેલ્હી. પાયત-ખત. પ્રસંગે. રાજ્યભક્તિ. કલ્યાણ. પ્રાર્થના. રજપુતસ્તાન. વિજયસીંગ. ઘાલ્યો. આશ્રય. સ્વામિભક્તિ. વિદ્યાસુ. ભેટયા. ઝખ્લો. ચેત્યો. નમ્રતાથી. વિદ્યાસઘાતી. સૂર્યવંશી. પ્રખ્યાત. અવતર્યો. ધારતી. ધકકો. યુદ્ધિત. હૃદય. જન્મભૂમિ. તરસ્યા. વીત્યા. કીત. નિશ્ચય. ઇચ્છા. કૌશલ્યા. પૂર્ણ. આશીર્વાદ. કૃપા. આગ્રહ. લક્ષ્મણજી. અવસ્થા. સુમિત્રા. મૂર્છા. વસિષ્ઠ. તિરસ્કાર. અધર્મ. બુદ્ધિ. બેશુદ્ધ. ત્યાગ. ઠાકતર. ઓછાવત્તાં. વારતે. શક્તિ. દુરસ્ત. ઐંડ. ઉત્પન્ન. પુષ્ટિ. સદ્ગુણ. પૂછ્યું. લાધ્યું. ચોર્યું. ધ્યાન. ચિત્ત. વર્તમાનપત્ર. વ્યવસ્થા. સ્વચ્છતા. વૃદ્ધ. સ્થિતિ. સહ્યતા. ધક્કા. પ્રયત્ન. ચોકખાં. ગૃહસ્થાઈ. ચિટ્ટી. પ્રમાણિકપણું. વિદ્યાભ્યાસ. પર્યંત. ગુમાસ્તો. વિરુદ્ધ. મિલકત. ઠરાવ્યો. સંગ્રહ. બુદ્ધિ. કૃત્ય. ધર્મીંડ. પાથર. મુશ્કેલ. વર્તણૂક. પ્રયોગ. સ્પર્શ. વિખ્યાત. જગાળા-મુખી. સ્વપ્ન. અતિવૃષ્ટિ. વનસ્પતિ. અહ્ભુત. અમલકારી. આશ્ચર્ય. સ્વપ્નવશ. સ્વપ્નું. ઈંદ્રિયો. પ્રહાંડ. સત્તા. સમય.

પાંચમા ધૌરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના. [૪૫

સર્વશક્તિમાન. સર્વવ્યાપી. સર્વજ્ઞ. પ્રાર્થના. ધ્રુવજી. પૃથ્વી-
પતિ. શ્વાસ. ભક્તિરૂપ. સંચર્યો. નિશ્વાસ. સંચર્યું. આયત્તોડ.
બર્કનહેડ. કપ્તાન. દહ. કીર્તિસ્તંભ. મિસ્તરી. નિર્ભય. સ્થા-
નક. વ્યાજવટાવ. સત્તર. સત્તાજી, ખિત્ર. સદ્બુદ્ધિ. તત્કાળ.
મશ્કરી. દુર્ગુણ. પત્તા. વિક્રમાજીત. વ્યવસ્થા. નિર્દોષ. હૃદય.
વર્ણન. કલ્પાંત. રાજભક્ત. શ્રાવક. સાર્થક. સર્વસ્વ. ચર્યાય.
પોટુંગાલ. નિશ્ચે. વિદ્યાર્થી. પ્રાણજીવન. ત્રિભુવન. રસ્તમજી.
ઉત્તમ. જન્માષ્ટમી. કલ્પ્યો. ઉત્તેજન. અભિપ્રાય. સ્નેહ.
કલેશ. વિધે. અમૃદય. સંન્યાસી. વ્યાધ. વ્યાધચર્મ. સંધ્યા-
કાળ. પ્રવાસ. મૂર્ખ. અત્રે. સ્થિર. ચર્યા. મહોદલા. શ્રોતા.
દિલ્હી. દસ્તાવેજ. પ્રસન્ન. ટાળ્યાં. વસ્ત્ર. અત્ર. દ્રૌપદી.
નિદ્રા. હરિશ્ચંદ્ર. વિપત્તિ. તાપ્ત. સ્થિતિ. જન્મભૂમિ. ઉશ્કે-
રાઇ. સ્વતંત્ર. પ્રયત્ન. ઉદ્યોગ. વર્તવાની. અગત્ય. સસ્તાં.
એલેકઝાન્ડ્રા. સભ્યતા. મુસ્તી. સંપ્રદાય. છઠ્ઠા. પ્રસિદ્ધ.
શિષ્યો. પ્રશ્ન. મૂર્ખાઇ. કૃતિ. મધ્યમ. તત્કાળ. સુત્રી. બ્રાહ્મણ.
ક્ષત્રિય. વશ્ય. શૂદ્ર. સ્ત્રીપુરુષ. વિદ્યાભિત્ર. રાજર્ષિ.
બ્રહ્મર્ષિ. અયોધ્યા. કાન્યકુબ્જ. મૃગયા. આશ્રમ. દર્શન.
બગાતકાર. નિર્મળ. શ્રમ. સિદ્ધિ. લેસેપ્સ. વિલ્પરફેર્સ.
વિઘ્ન. ફાંસ. દુષ્ટ. પ્રતાપસિંહ. ચિત્ત પ્રતિદિન. વિસ્તારી.
સ્વપ્નનું. જીવ. રણસંગ્રામ. સ્વદેશપ્રીતિ. ભાર્તભૂમિ. નિત્ય.
શુષ્ક. વજ્ર. ભક્તીવાળો. વિદ્વતા. સ્વદેશભિમાની. હપ.

૪૬] હિંદુસ્તાનની ભૂગોળની પ્રત્યેકોત્તરમાળા ચાર આના.

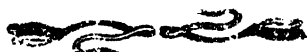
સૂર્ય, અક્ષલખાજખાં, ઉદ્ધત, ધાર્યું, પાશ્ચિમ, પ્રતિબિંબ, ઠંડું, ઇલિકાખ, જાગૃતિ, શોધ્યો, ધૂળતાં, અણીશુદ્ધ, અદોષસ્ત, મૃગજળ, પ્રવેશ, વિચિત્ર, જલ્દો, દુર્દાંત, આંતર્યો, જવલ્લે, તંદુરસ્તી, ઇશ્વરકૃપા, મન્થર, વર્તણુક, ગર્જના, પુષ્કળ, ચિત્રકૂટ, વસ્તુપાળ, જાત્રાળુ, વિસ્મય, નિર્જીવ, પ્રવીણ, ઇશ્વરસ્તુતિ, તેજસ્વી, સૂર્યવંશી, શક્તિ, વૃષ્ટિ, સુષ્ટિ, વનસ્પતિ, સૃજ્યાં, સત્તા, સખુદ્રિ, સદ્ભક્તિ, શ્લોક, સ્તબ્ધ, વિદ્વાન, સ્મરણશક્તિ, ચુકિત, અમૃત, ત્રીકમલાલ ભટ્ટી સદ્ગૃહસ્થ, મત્સ્યગંધા, પ્રતિજ્ઞા, હસ્તિનાપુર, દેવવ્રત, સ્વાર્થ, સાત્યવતી, ઉત્કંઠા, લીંમ, બ્રહ્મચારી, અદ્વિગાનિસ્તાન, ઇસ્લામી, સત્તર, દ્રવ્ય, મૂર્તિ, રત્નજડિત, નૃત્ય, ખ્યાતિ-લશ્કર, ચાલુક્ય, અધ્યાપિ, પ્રસિદ્ધ, પોર્ટુગીઝ, સ્તકાર, અગ્નિનૌકા, સર્વત્ર, લૂટયું, વૃપલ, ધ્યાન, શુક્રાચાર્ય, નિર્ભળ, આર્યાવર્તમાં, કીર્તિ, ભૂખ્યો, ઉત્પન્ન, અન્ન, સ્નેહ, ત્રાજવામાં, મૂકયું, અભ્ર, સૂર્યાસ્ત, નૈઋતા, બુદ્ધિશાળી, પત્ની, નિષ્ઠા, હસ્તક, પ્રોઠ, દ્વેષ, શ્રીકૃષ્ણ, દ્વારકા, માર્યવંશ, પાર્શ્વપુત્ર, સમર્થ, મિત્રાચારી, ચંદ્રગુપ્ત, સુદર્શન, પૌત્ર, સ્થાપ્યાં, ઐદ્ર, સ્તંભો, મૂળતત્વો, બ્રાહ્મણ, અમણ, વૃત્તાંત, ચુદ્ધ, ક્ષત્રપ, ગુપ્તવંશ, ગુર્જર, ગુર્જરરુદ્ર, નિર્ભય, સિદ્ધરાજ, ગુપ્ત, રુદ્રમાળ, ઓસ્થળ, ત્રાસ, યશોવર્મા, શૈવધર્મ, સિદ્ધપુર, સહસ્રલિંગ, હેમાચાર્ય, વૃત્તિ, અલાઉદ્દીન, નાસીરુદ્દીન, પશ્ચાત્તાપ, ઇન્સાફ, પ્રમાણિક ભદ્ર, બદલ્યો, ટંકા, લોકપ્રિય, સુસ્તકાબાદ, ખડુ, ગંજબક્ષ, આમંત,

પાંચમી ચોપડીનો “ડિક્ટેથા યિશ્નક” ચાર આના. [૪૭

વાણંત્ર. બક્ષ્યા. ઉસ્તાદ. વાર્ષિક. સ્ટેશન. ગવર્નર. મહારાષ્ટ્ર.
અયંક. સહ્યાદ્રિ. રોગિષ્ઠ. કોલહાપુર. ન્યાયાધીશ. ત્રિકોણાકાર.
સિમ્રી. મુહુરમદાબાદ. કર્નલવુડિંગ્ટન. ઉણ્ણતા. ગદ્યો. શાલ.
દુપટ્ટા. વૃદ્ધિ. વજ્રપત્રો. સ્ત્રીતાંત્ર. સૂક્ષ્મખીજ. શ્રીપત. દ્રાક્ષ.
સત્ત્વ. છિદ્ર. શ્વાસવાટે. પ્રાણુરક્ષક. પુષ્ટિ. બાલકૃષ્ણ. જગ.
ત્રાથ. નમસ્કાર. મદ્રાસ. પાચનક્રિયા. ચિહ્ન. નિર્ધન.
કર્ણાટક. મૃગશર. નક્ષત્ર. બ્લેડીચિંગ. ધારતી. સૂક્ષ્મદર્શક.
પુષ્ટ. આક્રંકા. ગોંધ્યાં. પરિપકવ. સ્નાયુ. તત્ત્વ. અસ્વચ્છ.
મૂત્ર. સૂક્ષ્મ. પિત્ત. વિદ્યાળયું. છિદ્રાળુ. કસ્તર.

—: મળતા જોડાક્ષર:—

ઉત્તમ. વત્તા. ચિત્ત. સત્તા. સત્તાણું. ઉત્તેજન. વિપત્તિ.
પત્તો. મૂળતત્ત્વો. વૃત્તાંત. વૃત્તિ. પશ્ચાત્તાપ. સત્ત્વ. તત્ત્વ. પિત્ત.
ઉત્પન્ન. ખિન્ન. પત્તા. પ્રસન્ન. અન્ન. ગુર્જરરદ્ધ. અલા-
ઉદ્દોન. નાસીરુદ્દીન. દુપટ્ટા. જગત્રાથ. મહોદલા.

બુદ્ધિ. બેશુદ્ધ. વૃદ્ધ. વૃદ્ધિ. પ્રસિદ્ધ. ઉદ્ધત. અણીશુદ્ધ.
ઐદ્ધ. જુદ્ધ. યુદ્ધ. સિદ્ધ. સિદ્ધરાજ. સિદ્ધપુર.

વૃદ્ધ. ગૃહસ્થાઇ. પૃથ્વીપતિ. દદ. તૃપ્તિ. કૃતિ. મૃગયા.
મૃગજળ. વૃષ્ટિ. સૃષ્ટિ. સૃજ્યાં. નૃત્ય. વૃષભ. વૃત્તાંત.
વૃદ્ધિ. મૃગશર. જાગૃતિ. અમૃત.

૪૮] ત્રીજી ચોપડીનો “ઉકટેશ ૧ શિક્ષક” ત્રણ આના.

વિદ્યાર્થી. ઉદ્યોગ. વિદ્યાભ્યાસ.

ધ્યાન. સંધ્યાકાળ. અયોધ્યા.

આશ્રય. શ્રેષ્ઠ. શ્રોતા. આશ્રમ. રાજેશ્રી. શ્રીકૃષ્ણ. શ્રીમંત.

શ્રાવક. શ્રીપત. શ્રમણ.

વિદ્યાસુ. વિદ્યાસધાતી. શ્વાસ. નિશ્વાસ. વિશ્વ. ધર્મ-
કૃપા. શ્વાન.

નિશ્ચય. આશ્ચર્ય. નિશ્ચે. હરિશ્ચંદ્ર. પશ્ચિમ. પશ્ચાત્તાપ.

દુષ્ટ. પુષ્ટ. પુષ્ટિ. વૃષ્ટિ. સૃષ્ટિ. જન્માષ્ટમી.

જેષ્ઠ. વસિષ્ઠ. શ્રેષ્ઠ. ધર્મિષ્ઠ. રોગિષ્ઠ. નિષ્ઠા.

જોર્જ. એડવર્ડ. આલ્બર્ટ. પદાર્થો. અવતર્યો. પૂર્ણો.
મૂર્ઝા. સ્પર્શ. આશ્ચર્ય. સમર્થ. સંચર્યો. વિદ્યાર્થી. કીર્તિ.
વ્યાધ્યર્થ. મૂર્ખ. ચર્યા. રાજર્ષિ. બ્રહ્મર્ષિ. વિદ્યમદ્દેર્સ.
હર્ષ. સૂર્ય. આંતર્યો. સ્વાર્થ. શુક્રાચાર્ય. યશોવર્મા. શૈવધર્મ.
હેમાચાર્ય. સ્વર્ગ.

નિર્ણય. નિર્ણય. નિર્મળ. નિર્મળ. નિર્ધન. નિર્માણ.
નિર્જીવ. પ્રાર્થના. પર્યંત. સર્વજ્ઞ. ઈર્કનહેડ. નિર્દોષ. વર્ણા.
સાર્થક. સર્વસ્વ. ચર્યાય. પોર્ટુગલ. મુખર્ષિ. દર્શન. ભાર્ત-
ભૂમિ. દુર્જીત. ગર્જના. પોર્ટુગીઝ. મૌર્યવંશ. ગુર્જર. ગુર્જર-
રદ્. વાર્ષિક. કર્નલગ્રુડિંગ્ટન. કર્ણાટક. આયર્લેન્ડ. ગવર્નર.
આશીર્વાદ.

ચરિત્ર. સુમિત્રા. વર્તમાનપત્ર. ત્રિભુવન. અત્રે વિચિત્ર.
સર્વત્ર. પૌત્ર. ક્ષત્રપ. ત્રાસ. વાજીત્ર. ત્રિકોણાકાર. વજ્રપત્રો.
નક્ષત્ર. મૂત્ર.

परीक्षाना डिक्टेसनमां

आवनार शब्दो.

इंग्लंड, इल्काब, आल्बर्ट, उत्साह, निखालस, अत्यंत, ब्रिटानिआ, माहीती, निर्णय, ग्रीनिच, जान्युआरि, निर्माण, विक्टोरिआ, आदरसत्कार, राज्याभिषेक, दिल्ली, प्रार्थना, विजयसींग, विश्वासु, स्वामिभक्ति, झब्भा, सिसौदीआ, सूर्यवंशी, जन्मभूमि, घुंटडो, कीर्ति, निश्चय, कैकेयी, आशिष, आशीर्वाद, गुरु, विनंती, सुमित्रा, वसिष्ठ, बेशुद्ध, पंजिन, निरंतर, मिठाश, लीबु, पुष्टि, फरियादी, होशियारी, स्वच्छता, व्यवस्था, गृहस्थाई, चिढी, सद्गुण, प्रमाणिकपणु, घरेणुंगांडुं, विद्याभ्यास, जिंदगी, विरुद्ध, फिट्टाडीए, मिल्कत, दिलासो, धर्मिष्ठपणुं, वर्तणुक, स्पर्श, नळीउं, विख्यात, ज्वाळामुखी, अतिवृष्टि, अद्भुत, आश्चर्य, स्वप्नवश, सर्वज्ञ, धुधजी, निश्वास, निशदिन, आयलॉंड, कीर्तिस्तंभ, मिस्तरी, गूथता, सत्तर, सत्ताणुं, खिन्न, सद्बुद्धि, मालीक, कदापि, दुर्गुण, विक्रमाजीत, निर्दोष, हृदय, कल्पांत, सार्थक, सर्वस्व, परिणाम, पोर्दुगाल, गफलत, निश्चे, कप्तान, सहीसलामत, हरिफाई, विद्यार्थी, त्रिभुवन, निश्चय, जन्माष्टमी, कल्प्यो, अभिप्राय, अमूल्य, व्याघ्र, संध्याकाळ, गरबडाट, आंसुधारा, भाविक, प्रसन्न, द्रौपदी, हरिश्चंद्र, जिंदगी, नाळिपर, पडपुछ, टंगाई, सिंधु, पूर्ण, वृत्ति, धास्ती, जासुस, उस्केराई, स्वतंत्र, संतोष, हुनिया, पोषण, मुश्केली, कोशीश, घडिआळ, एलेकझांड्रा.

५०] याथा धारणने "भुजगवित शिक्षक" प्रथु आना.

विशेष, छूट, इतिहास, शांति, प्रसिद्ध, दरिआई, दोष, खुर-
सी, प्रश्न, मुखीई, कृति, तत्काळ, दक्षिणी, का आवाडी,
क्षत्रिय, वैश्य, शूद्र, जुलफा, धोतीउं, सुरवाल, कस्ती, वि-
श्वामित्र, राजर्षि, कुळगुरु, कान्बकुब्ज, मृगया, कामधेनु,
नंदिनी, ब्रह्मर्षि, भूलथाप, सिद्धि, लेसेप्स, विल्बरफोर्स,
उद्यम, संयोगीभूमि, प्रतिदिन, बंडी, दुश्मन, रणसंप्राम,
स्वदेशप्रीति, मानृभूमि, वज्र, स्वदेशभेमानी, आंसु, उद्धत,
हथियार, प्रतिविंब, सुमार, जागृति, धूजतां, अगिआर, अणी-
शुद्ध, सूढ, आवेहुब, मिनारो, पिडापलो, लटकतां, उंधां,
महिमा, दुर्दांत, आंतयो, डोकीउं, वीटळ्ळई, खूटतुं, जवलेज,
सज्जड, टाटी, चोकरुं, तंदुरस्ती, विमारी, संघरणी, मंदवाड,
सामग्री, वैष्णव, दर्शन, मच्छर, आज्ञा, वर्णन, टडुको,
गांडपण, निरोगी, पालिताणा, चित्रकूट, रमणीय, अणहील-
वाड, वीरधवल, विस्मय, प्रविण, तिमिर, सृष्टि, श्लोक,
स्तब्ध, दक्षिणा, रुपिआ, परदुःखभंजन, स्मरण, साबीत,
मिनिट हानि, कालिदास, भट्टी, वाढकाप, औषध, मत्स्थ-
गंधा, प्रतिज्ञा, नामांकित, हस्तिनापुर, शंतनु, देवव्रत, प्रीति,
कांति, ब्रह्मचारी, उत्कंठा, अफगानिस्तान, सत्तर, द्रव्य,
मंदिर, मूर्ति, नृत्य, जात्रालु, चालुक्य, अद्यापि, सोळमा,
पोर्तुगीझ, सित्तर, वृढता, कूटयुं, चढती, श्वान, मृग, गेंघाट,
ऑफिस टिकिट, परबिडीआं, तीर्थरुप, चिरंजीबी, सौभा-
ग्यवती, सूचना, नैर्ऋत्य, उत्पन्न, तरुण, पत्नी, नीति, निष्ठा,
घायल, मुनशी, कंपनी, ढंढेरो, बलेश, राजेश्वर, महाज्ञानी,
स्वीकार, श्रीकृष्ण, मौर्यवंश, चोवीससें, पाटाल, न, चंद्र-
शुत, कौट, लतरा, मुख्यत्वे, वृत्तांत, क्षत्रप, पमनान,

गुर्जर, गुर्जररट्ट, मिहरि, रणभूमि, द्वाहीने, सिद्धराज, पुस्त, रुद्रमाल, छटो, श्रेष्ठ, श्रीस्थल, शैवधर्म, सहस्रलिंग, कपड-
 वणज, वंतकथा, पंडित, वृत्ति, अलाउद्दीन, बेवकूफ, देवगिरि,
 कौलादेवी, रक्षण, अघटित, स्वीजरखान, दुराचरणी,
 लडवैयो, नासीरुद्दीन, पश्चात्ताप, इन्साफ, महमूद, ठट्टा,
 मुस्तफाबाद, शिरोही, भूशिर, खट्टुगंजबक्ष, घुमट, श्रीमंत,
 फिरदौस्त, वार्जीत्र, इतिमादखान, कोशीश, वीजळी, रात्रि,
 वार्षिक, सप्टेंबर, धमाल, वणतोल, हिचोळाखाट, पोलीस,
 कमिशनर, गवर्नर, कोंकणकांठो, जालेपर, महाराष्ट्र, ज्यं-
 बक, सहायद्रि, नीमणुक, मुल्की, डिरेक्टर, न्यायाधीशो,
 झुपडुं, गीरदी, चकित, बडोदरा, पीसताळीस, सहित,
 हठीसींग, बडोळा, स्टेशन, ढाढर, द्वारका, डीसा, पालणपुर,
 जूज, देवगढबारीआ, खंडणी, वंतत्रपणुं, इहम्मदाबाद,
 कर्ननबुडिंग्टन, सिंधीआ, चपडुं, उष्णता, पैडुं, गट्टो, शाल-
 दुपट्टा, तळेटी, घुटडो, खट्टुमडुं, गोरमटी, बंधक, घुंटेला,
 हुसेन, चप्पु, कटाणुं, तामडी, कांसु, घोडिआट, टकाउ, काष्ट,
 वृद्धि, खिचोखीच, कोलु, चढिआतो, वंतुशळ, अत्तर, वज्रपत्रो,
 लमणी, धंतुरो, सरणाई, खीतंतु, बीजाशय, सूक्ष्मबीज,
 प्रवेश, शेतुर, द्राक्ष, पोपट, पोपटा, सत्त्व, छिद्र, शोषाद,
 अंकुर, मुळीउं, दिकामाली, रुद्राक्ष, ओक्विसजन, प्रसन्न,
 औषध, श्वास, प्राणरक्षक, कार्बन, निरुपयोगी, गुंथण, डीटुं,
 लिलाश, बालकृष्ण, विचित्र, जागृत, मद्रास, वपराश,
 अनियमितपणु, कौवत, चिह्न, निर्धन, मुख्यत्वे, कर्णाटक,
 जून, मृगशर, नक्षत्र, पडदो, ग्लीचिंग, ओर्षीतो, निचोवाई,
 विहाय, टीझी, अ चाकांड, गूम, ठेकडो, बलामण, तपस्वि-

૫૨] હિંદુસ્તાનની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ચાર આના.

રીઆ, લિલોતરી, કઠોઝ, સૂક્ષ્મદર્શક, તંદુરસ્ત, વંધિઆર, કેરોસીન, શિયાજીરાવ, દૈત્ય, દદુડી, કહ્યાગરું, ગોંધ્યાં, ચિત્ત, ચકચકીત, સ્નાયુ, મુઠી, ધોરીનસ, તત્ત્વ, શિરા, ધબકારો, ટકોરો, મૂત્ર, ઘટ, અનુભવ, સાહીચૂસ, પિત્ત, નિભાવવાને, મિચ્છારી, વિટાલ્યું, ધુજારી, છિદ્રાલુ, અનુકૂળ, શોષણ, લોઢવો, ધોઢેરા, પિંજારો, સોલાપુર, કીમતી, સુસ્ત, કસ્તર, ગૂંથતો, ચિકાશ, વિલાયતી, ઢાંકણું, આયાત, સાંઠો,

દેશી રાજ્યોમાં ટેકેસ્ટ યુકસ, ઈનામ,

લાયબ્રેરી માટે મંજુર થએલો.

૧૨ ના ગુણોત્તરની સંપૂર્ણ નોંધ સાથે તમામ જાતનાં

લેખાં ફક્ત ત્રણ જ રીતથી ગણી શકાય

એવી નવીન સરળ યુક્તિવાળો

એથા ઘેરણુનો “મુખગણિત શિક્ષક”

પાંચમી એપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ચાર આના.

છગનલાલ ભાતીરામ શાહ, શાહપોર—મુરત.

આવૃત્તિ ત્રીજી

તા. ૧૫-૯-૨૧

નકલ ૧૧૦૦

રચનાર—છગેનલાલ ભાતીરામ શાહ,

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ ભાતીરામ શાહ,

પ્રસિદ્ધ કરવાતું ઠેકાણું—શાહપોર—મુરત,

છાપનાર—નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમ,

છાપવાતું ઠેકાણું—‘શંકર’ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ચાંદાના પૂલપર ટાંકી પાસે—મુરત,

બાળપેથીથી સાતમી સુધીના તથા કન્યાવાચનમાળા ત્રણે ભાગના અર્થના નોટો વગેરે મળશે

—: બાળપેથી માટે :—

“મુખગણિત શિક્ષક” ભા. ૧. દોઢ આના.
“ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભા. ૧. બે આના.

—: પહેલી માટે :—

“મુખગણિત શિક્ષક” ભા. ૨. દોઢ આના.
“ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભા. ૧. અઢી આના.
ત્રિવેદિ વાચનમાળાનો “ડિક્ટેશન
શિક્ષક” ચાર આના.

—: બીજી માટે :—

“મુખગણિત શિક્ષક” ભા. ૩. બે આના.
“ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભા. ૨. અઢી આના.
સુરત શહેર તથા ચાર્યાસી તાલુકાનો
“ભૂગોળ શિક્ષક” ત્રણ આના.

—: ત્રીજી માટે :—

“મુખગણિત શિક્ષક” ભા. ૪. બે આના.
“ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભા. ૩. ત્રણ આના.
સુરત જિલ્લાનો નકશો ચાર આના.
સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના.
ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળાત્રી
પ્રતોત્તરમાળા ત્રણ આના.

—: ચોથી માટે :—

“મુખગણિત શિક્ષક” ભા. ૫. ત્રણ આના.
“ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભા. ૪ ચાર આના.
મુંબઈ ઇ. ભૂ. પ્રતોત્તરમાળા. ૪૧૧ આના.

—: પાંચમા માટે :—

“મુખગણિત શિક્ષક” ભા. ૬. ત્રણ આના.
“ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભા. ૫. ચાર આના.
હિંદુસ્તાનની ભૂ. પ્રતોત્તરમાળા ૪ આ.

બીજા શ્રેણી આર અંગ્રાજીનાં મનોરમ દોર આના.

કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ. શાહપોર-સુરત.

